Igazságügyi Minisztérium Bv. Országos Parancsnokság

Belső használatra

Heti HÍRADÓ

XVI. ÉVFOLYAM, 21. SZÁM ÁRA: 1,50 FORINT 1972. MÁJUS 20.

Befejeződtek Puja Frigyes londoni tárgyalásai

Befejeződtek *Puja Frigyes*, a Magyar Népköztársaság külügyminisztere első helyettesének londoni tárgyalásai.

Puja Frigyes a brit kormány vendégeként hivatalos látogatást tett Nagy-Britanniában. Megbeszéléseket folytatott *Anthny Royle* államtitkárral és *Sir Thomas Brimelow*-val, a brit külügyminisztérium csoportfőnökével. Puja Frigyest fogadta *Sir Alec Douglas-Home*, Nagy-Britannia külügyminisztere és *Sir Denis Greerhill*, a külügyminiszter állandó helyettese is.

A május 9-én megkezdett magyar—brit tárgyalások a kiadott hivatalos közlemény szerint — a szívélyesség és a kölcsönös megértés légkörében folytak le. A felek időszerű nemzetközi problémákat és a két országot kölcsönösen érintő kérdéseket vitatták meg. Szóba kerültek az Európai Gazdasági Közösség kibővítésének következményei, a kelet—nyugati kapcsolatok problémái, az európai biztonsági értekezlet kilátásai, valamint a magyar—brit kapcsolatok jövőjét érintő kérdések.

Nixon döntése a vietnami agresszió fokozásáról

Felháborodás világszerte

Nixon elnök rádió- és tvbeszédében bejelentette: elrendelte, hogy beszédének elhangzásával egyidejűleg aknazárral reteszeljék el a VDK kikötőinek valamennyi bejáratát, akadályozzák meg a VDK belvizein és területi vizein minden szállítmány továbbítását, maximális mértékben szakítsák meg a VDK egész területén a vasúti és egyéb közlekedést, és folytassák Észak-Vietnam „katonai célpontjainak" légi és haditengerészeti bombázását.

A napok óta tartó, példátlan arányú háborús hisztériakeltéssel, a fenyegető „vereség" rémképének falra festésével előkészített beszédében az amerikai elnök mindvégig azzal próbálta igazolni a nemzetközi békét és biztonságot súlyosan veszélyeztető katonai lépéseit, hogy az „ellenség inváziója immár közvetlenül fenyegeti a Dél-Vietnamban levő 60 000 amerikai katona életét", továbbá, hogy szerinte a hazafias erők általános offenzívájának célja „kommunista kormányzat ráerőszakolása Dél-Vietnam 17 milliós népére".

Nixon már bevezetőben nyomatékosan hangoztatta, hogy a hazafias erők általános offenzíváját „azok a harckocsik, tüzérségi és más támadófegyverek tették lehetővé, amelyeket a Szovjetunió és más kommunista országok szállítottak Észak-Vietnamnak".

Nixon azt fejtegette, hogy választania kellett három lehetséges út között: *1. az összes amerikai erők azonnali kivonása; 2. további kísérletezés a tárgyalásokkal; 3. határozott katonai intézkedések a háború befejezésére.*

Az amerikai elnök arról próbálta meggyőzni hallgatóságát, hogy „a gyakorlatban nem volt más választása", mint az általa bejelentett katonai intézkedések.

Ezután a következőkben sorolta fel a beszédének elhangzásával egyidejűleg foganatosított intézkedéseket:

1. Észak-Vietnam kikötőinek minden bejáratát elaknásítják, hogy megakadályozzák a bejutást ezekbe, illetve, hogy megakadályozzák az észak-vietnami haditengerészeti műveleteket ezekből a kikötőkből.

2. Az amerikai fegyveres erők „megfelelő intézkedéseket" tesznek, hogy Észak-Vietnam belterületi és területi vizein feltartóztassák minden szállítmány továbbítását.

3. Észak-Vietnam egész területén maximális mértékben meg kell szakítani a vasúti és minden más közlekedést.

4. Folytatódnak a légi és haditengerészeti bombázások Észak-Vietnam „katonai célpontjai" ellen.

Nixon közölte: értesítették azokat az országokat, amelyeknek hajói a VDK kikötőiben tartózkodnak, hogy három napjuk van e kikötők elhagyására, mielőtt „aktivizálódnak" az aknák, s azután „minden hajó, amely távozni próbál ezekből a kikötőkből, illetve belépni próbál, ezt saját kockázatára teszi".

Bejelentett intézkedéseinek „megszüntetését" az amerikai elnök a következő, ultimátumszerű követelésekkel kapcsolta össze: a) minden amerikai hadifoglyot vissza kell szolgáltatni; b) nemzetközi ellenőrzés alatt tűzszünetet kell létrehozni egész Indokínában.

Ezek teljesítése esetén, mint mondotta, az USA „megszünteti a katonai erő alkalmazását egész Indokínában", és a feltételeinek teljesítésétől számított 4 hónapon belül „befejezi az amerikai erők teljes kivonását Vietnamból".

„Más nemzetekhez, különösen Észak-Vietnam szövetségeseihez" fordulva, Nixon azt hangoztatta, hogy katonai lépései nem ellenük irányulnak, majd különös hangsúllyal címezte szavait a Szovjetunióhoz. „Mi tiszteljük a Szovjetuniót, mint nagyhatalmat — mondotta —, elismerjük a Szovjetunió jogát, hogy védelmezze érdekeit és barátait, viszont a Szovjetuniónak is el kell ismernie a mi jogunkat érdekeink megvédelmezésére."

Nixon a Szovjetunióhoz intézett szavait így fejezte be: az USA és a Szovjetunió új kapcsolatok küszöbén áll, amely nemcsak országaink, hanem a világbéke érdekeit is szolgálja. Mi készek vagyunk tovább építeni ezt a viszonyt.

Az Egyesült Államok saigoni hadvezetősége rövid közleményben jelentette be, hogy a Tonkini-öbölben cirkáló 7. flotta anyahajóiról felszállt repülőgépek elaknásították Haiphong kikötőjét.

Nixon nem képes megakadályozni a Vietnamnak nyújtott szocialista segítséget

Le Duc Tho párizsi sajtóértekezlete a Kissingerrel folytatott titkos tárgyalásról

Le Duc Tho, a Vietnami Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának tagja, a VDK Párizsban tárgyaló küldöttségének különleges tanácsadója sajtóértekezleten adott tájékoztatást *Kissingerrel* folytatott titkos megbeszéléséről.

Elmondotta: kormánya őszinte békeszándékkal fogadta Washington ajánlatát a titkos megbeszélésekre, s ő maga szintén ezzel a készséggel jött Párizsba. Kissinger, Nixon személyes megbízottja azonban semmiféle új javaslatot nem hozott. Egyszerűen megismételte az amerikai elnök hónapokkal előbb tett ajánlatát, amelyet azonban egyetlen nép sem fogadhat el, amely valamit ad nemzeti becsületére.

— A magunk részéről viszont ismételten és nagy nyomatékkal kifejtettük Kissingernek — mondotta Le Duc Tho —, hogy sem a VDK kormánya, sem a DIFK sohasem akart és most sem akar kommunista rendszert rákényszeríteni Dél-Vietnamra. Nem akarunk mást, mint véget vetni a háborúnak, széles népképviseleten alapuló demokratikus kormányt Dél-Vietnamban, függetlenséget és nemzeti egyetértést egész Vietnamban.

Egy háború befejezésének kétféle módja van: vagy az egyik fél döntő győzelmet arat, és ellenfelét feltétel nélküli megadásra kényszeríti, vagy a tárgyalás. Mi mindig a tárgyalás mellett voltunk. Ezt igazolják a párizsi tanácskozás kezdete óta tett javaslataink, és ez a szándék vezetett bennünket most is, amikor elfogadtuk az ajánlatot a titkos megbeszélésekre. Az események azonban azt igazolják, hogy a titkos tárgyalás Washingtonnak ezúttal is csak arra kellett, hogy elhitesse a világgal „békeerőfeszítéseit", azt, hogy „mindent megkísérelt", és elterjessze azt a cinikus hazugságot, hogy „a vérfürdő megakadályozására" elkerülhetetlen az eszkalációnak ez a rendkívül súlyos foka.

Le Duc Tho ismételten javasolta: üljenek a tárgyalóasztalhoz, és a DIFK hétpontos béketervének két alapvető feltétele alapján vessenek véget a háborúnak. Hangoztatta, hogy ha Washington nem hajlandó tárgyalni, Vietnam népét Amerika semmiféle katonai lépése nem rettenti vissza, és eltökélt szándéka harcolni. A világ haladó népeinek, köztük Amerika népének a szolidaritása, mindenekelőtt pedig a testvéri szocialista országok fokozódó támogatása, ehhez nagy erkölcsi és anyagi erőt ad.

Vietnam népének és a szocialista országok népeinek kapcsolata megingathatatlan testvéri szolidaritáson alapszik — mondotta Le Duc Tho. — A szocialista országok nemes internacionalista kötelességüknek tartják, hogy mindenben támogassák Vietnam népének az amerikai agresszió ellen, nemzeti becsületéért vívott igazságos harcát. Nixonnak meg kellene értenie végre, hogy a legalávalóbb módszerekkel sem lesz képes ezt a támogatást és segítséget megakadályozni.

Írországi népszavazás a Közös Piac mellett

Az Ír Köztársaságban lebonyolított népszavazás tanúsága szerint a lakosság többsége helyesli az ország belépését az Európai Gazdasági Közösségbe.

Jóllehet nem számláltak meg még valamennyi cédulát, az eddig adatok szerint az „igen" szavazatok négy-ötszörösen felülmúlják a „nem" szavazatok számát. A két nagy polgári párt, a Fianna Fail és a Fine Gaal fenntartás nélkül támogatja az ország csatlakozását, míg az ellenzéki pártok, a Munkáspárt, a Sinn Fein és Írország Kommunista Pártja ellenzi a belépést.

Az NSZK parlamentje ratifikálta a moszkvai és a varsói szerződést

A nyugatnémet törvényhozás, a Bundestag, a CDU—CSU többszöri időhúzó manőverei után — szavazott a Szovjetunióval és a Lengyel Népköztársasággal kötött szerződésekről. Mindkét szerződést csak a kormánykoalíciót támogató képviselők szavazták meg, mindkét esetben 248 szavazattal. A CDU—CSU utolsó döntése értelmében az elképzelhető leggyávább és legopportunistább kibúvót kereste a döntés felelőssége alól: a jobboldali frakció zöme tartózkodott a véleménynyilvánítástól. A moszkvai szerződés esetében 238 CDU—CSU-képviselő tartózkodott, a varsói szerződésre 230-an nem adtak sem igenlő, sem tagadó választ. A szélső jobboldalon elhelyezkedő képviselők közül tízen a moszkvai szerződés ellen szavaztak, a tizenhét különböző revansista egyesülethez tartozó képviselő és CSU-ember mondott nemet a varsói szerződésre.

Szavazott a Bundestag az úgynevezett közös külpolitikai határozatról is, amelynek megfogalmazását a CDU—CSU feltétlenül szabta ahhoz, hogy eltekintsen a szerződések megbuktatásától. Erre 491 képviselő szavazott igennel és öt utasította el.

Most még hátra van a parlament második kamarája, a szövetségi tanács állásfoglalása. A CDU—CSU állítólag eltekint attól, hogy a szövetségi tanácsban levő többségét a szerződések ellen felhasználja.

A szavazást érdemi vita már nem előzte meg, a pártok szónokai rövid indokolásokra szorítkoztak, Scheel külügyminiszter pedig a szerződések rendkívüli politikai jelentőségét húzta még egyszer alá.

Fontos és elemzést érdemlő viszont a CDU—CSU-n belül lezajlott küzdelem utolsó felvonása. Barzel a végsőkig szerette volna elérni, hogy a CDU többsége elfogadja az ő irányvonalát, amelynek lényege az volt, hogy miután a kormány elvesztette abszolút többségét, az uniópártoknak ebben a helyzetben „a szerződések megmentőjeként" kell kikerülniük az egész országot magával ragadó küzdelemből. Barzel irányvonala azonban teljesen megosztotta a frakciót, mert a CDU—CSU-emberek zöme képtelen volt a két és fél éve konokul folytatott elutasító kampányról néhány nap alatt átváltani a feltételes igen irányvonalra, Szerepet játszott az is, hogy Barzelnak a frakción belül levő befolyásos ellenfelei nem akarták őt ilyen sikerhez segíteni. Strauss-szal is, Schröderrel is nyílt vitára kényszerült Barzel.

A Szovjetunió kormányának nyilatkozata az Egyesült Államok Vietnam elleni agressziójáról

Moszkvában kormánynyilatkozatot tettek közzé. A nyilatkozat az Egyesült Államok kormányának újabb vietnami agressziós lépésével foglalkozik. A nyilatkozat így hangzik:

Az Egyesült Államok kormánya bejelentette, hogy tovább szélesíti Vietnamban elkövetett agressziv cselekményeit, . ami tovább bonyolítja a helyzetet Délkelet-Ázsiában, és súlyos következményeket vonhat maga után a nemzetközi béke és biztonság szempontjából.

Abban a nyilatkozatban, amely 1972. május 8-án látott napvilágot, az Egyesült Államok elnöke közölte, utasítást adott az északvietnami kikötők elaknásítására, hogy megakadályozza a kikötők hajókkal való megközelítését. Elrendelte továbbá a VDK területe elleni bombatámadások fokozását, különös tekintettel a vasúti és más közlekedési vonalak ellen végrehajtott légi csapásokra. Ily módon az Egyesült Államok megpróbálja megszakítani azokat a gazdasági, kereskedelmi és más kapcsolatokat, amelyek a VDK-t más országokhoz fűzik, megkísérli megfosztani a Vietnami Demokratikus Köztársaságot attól a lehetőségtől, hogy országa, népe segítséget kapjon az amerikai agresszió visszaverésére, továbbá, hogy élelmiszerhez és más árukhoz jusson a békés lakosság ellátására.

Bármilyen hamis jelszavakkal álcázzák is az amerikai fegyveres erők Vietnamban elkövetett kalandor cselekményeit, ezek valóságos célja világos. Nem arról van szó, hogy az Egyesült Államokat „megóvják a megszégyenüléstől", hanem arról, hogy megmentsék a „vietnamizálás" hírhedt tervét, amely nyilvánvalóan kudarcba fullad. Nem arról van szó, hogy a vietnamiaknak módjuk legyen problémáikat tárgyalásos úton rendezni, hanem a népellenes saigoni bábrendszernek nyújtott amerikai katonai támogatásról.

A VDK területe ellen indított bombatámadások fokozása, Washingtonnak azok a próbálkozásai, hogy önkényesen akadályozza a nemzetközi tengerhajózást, csakis felháborodást, éles elítélést válthatnak ki. Ismét bebizonyítják az egész világ előtt ama háborús bűnös jellegét, amelyet az Egyesült Államok a vietnami nép ellen indított, s amelyet már hosszú évek óta folytat. Az egyik agresszív akció a másik még veszedelmesebb agresszív cselekményt vonja maga után. A régebbi barbár lépésekhez és bűnökhöz újabbak, még súlyosabbak társulnak. Mindennek következtében ez a háború olyan jelleget ölt, amely mind nagyobb mértékben érinti sok ország és nép érdekeit.

A VDK kikötőihez vezető tengeri utak elaknásítása, azok a kísérletek, hogy megakadályozzák külföldi hajók belépését a VDK felség- és belső vizeire, közvetlenül fenyegeti sok államnak a VDK lakossága számára szállítmányokat vivő hajóinak biztonságát és tengerészeinek életét. Senki nem jogosította fel az Egyesült Államokat arra, hogy bárkinek is korlátozza hajózási szabadságát a nyílt tengeren. Az Egyesült Államok által foganatosított intézkedések, a legdurvább módon sértik meg a hajózás szabadságának általánosan elismert elvét, jóllehet a tengeri joggal foglalkozó és ezt az elvet megerősítő 1958. évi genfi konvenció alatt másokéval együtt ott található az Egyesült Államok aláírása is.

A Szovjetunióban megengedhetetlen lépésnek minősítik az Egyesült Államok intézkedéseit, amelyek a szabad hajózást, valamint azoknak a szovjet és más hajóknak a biztonságát fenyegetik, amelyek a Vietnami Demokratikus Köztársaság partjainál hajóznak. A Szovjetunió mindebből levonja a megfelelő következtetéseket. A törvénytelen akciónak esetleges következményeiért, minden felelősséget az Egyesült Államok kormánya visel.

A genfi konvenciók megsértésével az Egyesült Államok egyszersmind kifejezésre juttatja, hogy semmibe veszi a nemzetközi jog egyik alapvető követelményét: azoknak a kötelezettségeknek a tiszteletben tartását, amelyeket az egyes államok a nemzetközi szerződésekben vállaltak magukra; ez veszélyes és csúszós út. Csakis tovább bonyolíthatja a nemzetközi helyzetet, törvényszegéshez vezethet a nemzetközi kapcsolatokban. És ha válaszul az Egyesült Államoknak azokra az egyoldalú cselekményeire, amelyek egész sor állam törvényes érdekeit és állampolgárai biztonságát fenyegetik, ezek az államok ahhoz hasonló útra térnének, mint az Egyesült Államok ma Vietnamban jár — vajon hová vezetne ez?

Agresszív cselekmények további kiterjesztése révén nem lehet megoldani Indokína problémáit, megtörni a szabadságáért és függetlenségéért küzdő vietnami nép akaratát. Azok a cselekmények, amelyeket most az Egyesült Államok végrehajt, csupán a konfliktus elhúzódásához, a vérontás folytatásához vezethetnek, s óhatatlanul újabb áldozatokat követelnek, újabb pusztításokat vonnak maguk után.

A vietnami probléma megoldásának egyetlen reális útja, a vietnami nép ama jogának tiszteletben tartása, hogy önmaga, minden külső beavatkozás és nyomás nélkül döntsön sorsáról. Ha az Egyesült Államok valóban hajlandó erre, vissza kell térnie a párizsi tárgyalásokhoz.

A szovjet kormány határozottan kitart amellett, hogy az Egyesült Államok haladéktalanul vonja vissza azokat a lépéseket, amelyeket a Vietnami Demokratikus Köztársaság partvidékének blokád alá helyezésével és szárazföldi közlekedési vonalainak megzavarásával kapcsolatban tett, hogy megszűnjenek a VDK ellen irányuló agresszív amerikai cselekmények, hogy érvényesüljön a nemzetközi tengerhajózás és kereskedelem szabadságának joga. A szovjet kormány meggyőződését fejezi ki, hogy ezzel az állásponttal egyetért minden békeszerető állam kormánya és népe.

A Szovjetunió, hűen a szocialista internacionalizmus elveihez, szolidáris a hős vietnami nép harcával, megadta és megadja neki a szükséges támogatást.

Kormányunk és népünk továbbra is megad minden szükséges támogatást a vietnami nép harcához

Fock Jenő fogadta a VDK és a DVK budapesti nagykövetét

Fock Jenő, a kormány elnöke fogadta *Hoang Cuongot*, a Vietnami Demokratikus Köztársaság és *Dinh Ba Thit*, a Dél-vietnami Köztársaság budapesti nagykövetét, akik tájékoztatást adtak a jelenlegi vietnami helyzetről, a harctéri események alakulásáról, az Egyesült Államok újabb agresszióiról, valamint az amerikaiak által ismételten félbeszakított párizsi tárgyalások állásáról.

Az elvtársi megbeszélés során Fock Jenő, a Minisztertanács elnöke a magyar kormány és a magyar nép teljes szolidaritásáról és további áldozatra kész támogatásáról biztosította a vietnami nép képviselőit.

Ezzel kapcsolatban a Magyar Távirati Irodát illetékes helyen felhatalmazták a következők közlésére:

Magyarország népét és az ország vezető testületeit megdöbbenéssel töltik el az újabb agresszív intézkedések, melyeket az Egyesült Államok elnökének május 8-i beszédével egyidőben és azt követően foganatosítottak Vietnam népe ellen. Ezek a lépések éles ellentétben vannak a nemzetközi joggal, az Egyesült Nemzetek alapokmányával és arra irányulnak, hogy a vietnami nép mérhetetlen szenvedései árán, terrorakciókkal kényszerítsék Dél-Vietnam lakosságára a népellenes bábrendszert.

A Magyar Népköztársaság kormánya április 18-i nyilatkozatában, az amerikai bombatámadások újabb fokozása és kiszélesítése idején, világosan és egyértelműen rámutatott, hogy az Egyesült Államok kormánya az indokínai háború kiterjesztésével az egész nemzetközi helyzetre súlyos veszélyeket idéz fel. A Vietnami Demokratikus Köztársaság tengeri kikötőinek elaknásításával az amerikai kormány újabb súlyos felelősséget vállal magára, s ennek következményei kiszámíthatatlanok.

Az a felháborodás, amely világszerte kíséri az Egyesült Államok újabb felelőtlen akcióit, mutatja, hogy milyen széles nemzetközi front támogatja Vietnam hős népét. A Magyar Népköztársaság kormánya és népe továbbra is megad — a többi szocialista és haladó országok népeivel összefogva — minden szükséges támogatást a vietnami nép harcához. Szilárd meggyőződésünk, hogy az Egyesült Államok számára nem lehet más kiút, mint az agresszív cselekedetek beszüntetése és a tárgyalások folytatása. A Vietnami Demokratikus Köztársaság és a Dél-Vietnami Köztársaság javaslatai tisztességes és minden érdekelt jogos szempontjait kielégítő politikai megoldásra nyújtanak lehetőséget. Ezeknek a javaslatoknak a megvalósítása nemcsak az indokínai térség, hanem az egész világ és az Egyesült Államok javát is szolgálja.

Kohl és Bahr államtitkár Bonnban parafálta az NDK és az NSZK első államközi szerződését

A bonni kancellári hivatalban *Michael Kohl*, az NDK miniszterelnökségi államtitkára és *Egon Bahr* kancellári hivatali államtitkár ellátta kézjegyével az NDK és az NSZK közlekedési szerződését, amely az első nemzetközi jogi érvényű szerződés a két állam között, tehát jellegében ugyanolyan, mint az NDK-nak vagy az NSZK-nak bármely harmadik állammal kötött szerződése.

A szerződés a két állam közötti közúti, vasúti és vízi forgalmat szabályozza, és sok jelentős könnyítést vezet be a két állam közötti utas- és áruforgalomban.

Mint a parafálás után tartott sajtóértekezletén Egon Bahr államtitkár kijelentette: megállapodás jött létre abban is, hogy amennyiben a bonni parlament ratifikálja a moszkvai és a varsói szerződést, akkor az NDK—NSZK közlekedési szerződést május 26-án Berlinben aláírják. Ami a szerződés életbelépését és hatályának Nyugat-Berlinre szóló kiterjesztését illeti, ehhez még szükséges lesz az is, hogy a négy nagyhatalom aláírja és ezzel hatályba léptesse a Nyugat-Berlinre vonatkozó megállapodást és az ezt kiegészítő NDK—NSZK megállapodásokat. Ezenkívül a parafált szerződést mind a népi kamarának, mind a bonni parlamentnek ratifikálnia is kell, éppen, mert hogy szabályszerű államközi szerződésről van szó.

Ez a menetrend természetesen minden részletében attól függ, hogy Bonnban nem szenved-e hajótörést az egész úgynevezett keleti politika.

Tiltakozás világszerte az amerikai agresszió ellen

Az ENSZ főtitkárának felszólítása

Kurt Waldheim, az ENSZ főtitkára „a legnagyobb fokú mértéktartásra" szólította fel az indokínai háborúban részt vevő feleket. A világszervezet főtitkárának egyik szóvivője szerint azonban Waldheim csak akkor fog élni jogával, hogy összehívják a Biztonsági Tanácsot, ha biztos lehet afelől, hogy „a találkozóból valami békés dolog alakul ki".

A szóvivő tájékoztatása szerint Nixon beszédének elhangzása előtt *Georg Bush*, az Egyesült Államok ENSZ-nagykövete tájékoztatta Waldheimet az észak-vietnami kikötők elaknásítására vonatkozó amerikai tervekről.

A világszervezet főtitkára Jakov Malik nagykövettel, a Szovjetunió állandó ENSZ-képviselőjével tárgyalt. Azt tervezi, hogy Nixon döntéséről konzultálni fog *Huang Huával*, a Kínai Népköztársaság ENSZ-küldöttségének vezetőjével is.

Az Osservatore Romano Haiphong elaknásításával foglalkozó vezércikkében megállapította: „A vietnami helyzet súlyosbodása nyomán fokozott veszély fenyegeti a világbékét. A helyzet további romlása szörnyű láncreakciót válthat ki..."

Londonból jelenti az AP: Nixon elnöknek az indokínai háború eszkalációjára vonatkozó döntése nyomán tüntetők egy csoportja házilag készített bombát dobott az Egyesült Államok londoni nagykövetségének épületére. Angol fiatalok ezrei már korábban táviratban arra kérték Nixon elnököt, hogy Vietnamból teljesen vonja ki az amerikai csapatokat, s az amerikai delegáció folytassa a párizsi béketárgyalásokat.

Általános megdöbbenés az Egyesült Államokban

Amerikai politikai körökben általános megdöbbenés fogadta Nixon elnök háborús intézkedéseit. Az ismét kész helyzet elé állított amerikai kongresszus vezetőit az elnök nem egészen egy órával beszédének elhangzása előtt tájékoztatta döntéseiről.

Frank Church szenátor, aki törvényjavaslatban indítványozta a vietnami háború fininszírozásához szükséges pénzalapok megtagadását a kormánytól, kijelentette: „az elnök cselekvését a kétségbeesés diktálta". *George McGovern* szenátor, a demokrata párti elnökjelöltség egyik esélyese szerint: „Az elnök féktelen, s egyszersmind hatástalan lépésekhez folyamodott".

Az amerikai tv-állomások diplomáciai hírmagyarázói első kommentárjaikban szintén megdöbbenésüket fejezték ki.

Edward Kennedy szenátor Nixon döntését kommentálva kijelentette: „Az elnök a múlt tapasztalataiból semmit sem tanult. A béke nem érhető el a háború kiszélesítésével. Az elnök döntése baljós, és véleményem szerint nem célravezető."

A párizsi Vietnam-korferencián részt vevő VDK-küldöttség szóvivője Nixon beszédéről nyilatkozva kijelentette: Nixon most az eddigi legnagyobb lépést tette meg a háború eszkalációja után. A vietnami nép mélységesen ragaszkodik a békéhez, s éppen ezért változatlanul a tárgyalások útját javasolja, hogy békésen rendezhessék a vietnami problémát. De Vietnam népe sohasem fogadja el Nixon ultimátumát.

A DIFK küldöttsége élesen elítéli a Nixon-kormány e rendkívül súlyos háborús cselekedeteit — hangsúlyozta a szóvivő —, s követeli, hogy Washington vessen véget az Észak-Vietnam és Dél-Vietnam ellen irányuló háborús akcióinak, és lépjen a komoly tárgyalások útjára.

Brit álláspont a biztonsági értekezletről

Nagy-Britanniának az európai biztonsági értekezlettel kapcsolatos magatartását részletezte egy összejövetelen *Douglas-Home* külügyminiszter.

Bevezetőben kijelentette, reméli, hogy jövőre összeülhet a biztonsági és együttműködési konferencia. Hozzátette, hogy Nagy-Britannia óhaja szerint ennek a fórumnak „nem befagyasztani, hanem egyhítenie kell a jelenlegi Európa megosztottságát". A külügyminiszter azt mondta, hogy a nyugati országoknak nincs szándékukban beavatkozni a kelet-európai országok belügyeibe: „Politikai feljődésük rájuk tartozik, nem miránk".

Douglas-Home az európai biztonság gondolatával tökéletesen ellentétes megjegyzéssel zárta eszmefuttatását: „Nem szabad eltérnünk eredeti célkitűzésünktől, az erős és egyesült Nyugat-Európa megteremtésétől."

Laird további „szóeszkalációja"

Hároméves diplomáciai és katonai manőver kudarcának beismerését jelenti Nixon új indokínai taktikája — kezdte helyzetelemzését a New York Times washingtoni irodájának vezetője, Max Frankel. S Nixon döntésének fő motívumát abban látja, hogy a nemzetközi veszélyek felidézésével az elnök el akarja terelni a figyelmet a háborúról, amelyet elvesztett — a nagyhatalmi konfrontációra; hogy abból mi kerekedik ki, ez a washingtoni beszélgetések, az amerikai kommentátorok fő témája, számtalan változat feltevésével. A kiindulópont azonban jóformán mindenkinél azonos Max Frankelével: a vesztett tételeket tetézte meg Nixon új kockázatokkal.

A kudarcot elkönyvelő és az új kockázatokat mérlegelő kommentárokra kívánt válaszolni Laird hadügyminiszter sajtóértekezletén. Laird szabályosan megköszönte, hogy valaki feltette a kérdést: vajon Nixon döntése a „vietnamizálás" kudarcának bevallása-e? A hadügyminiszter szóáradattal próbálta feledtetni a kommentátorok egybehangzó véleményét: noha nem minden tökéletes..., a saigoni hadsereg a legtöbb esetben nagyon hiteles módon teljesíti feladatát — mondta Laird.

A hadügyminiszter sajtóértekezletén több kérdés hangzott el az aknazárról s Laird a magyarázatok közben tett egy aggasztó utalást: Washington minden eszközzel meg akarja akadályozni a VDK-ba jutó utánpótlást, s ezzel a légiforgalom elleni akciókra vonatkozó találgatásoknak adott tápot.

Laird kiadta a „felhívást": „A válsághelyzetben tömörüljön a nemzet elnöke mögé." A Fehér Házat nyilvánvalóan aggasztja a tüntetések újabb hulláma (már van két súlyos sebesült az új mexikói egyetemen), s főleg a kongresszus közbelépésének a lehetősége.

Több tekintélyes amerikai lap veti fel nyomatékkal a kongresszusi akció szükségességét. A Baltimore Sun még csak azt kifogásolta, hogy az elnök sorozatosan kész helyzet elé állítja a választott testületet, s nem konzultál vezetőivel. A Washington Postban Charles Yost az elnöki hatalom korlátain elmélkedik, míg a New York Times drámai hangú vezércikke szerint az Egyesült Államok alkotmányos válság közelébe került, mivel Nixon nyíltan kihívta a kongresszust, „ha nem egyenesen az alkotmányt".

Humphrey szenátor növelte táborát az amerikai előválasztásokon

Két nagy amerikai államban tartottak előválasztásokat a júliusi demokrata pártkongresszus előkészítéseképpen. Indianában Humphrey szenátor a szavazatok 46 százalékával győzött a demokratalistán induló Wallace, a fajüldöző alabamai kormányzó előtt. Wallace a szavazatok 42 százalékát kapta meg, ami bizony elég nagy arány.

Ohióban, ahol még nem fejeződött be a szavazatok összeszámlálása, szintén Humphrey vezet a szavazatok 41 százalékával, a párt balszárnyához tartozó McGovern szenátor, aki a vietnami háború haladéktalan befejezését követeli, csak valamivel maradt el Humphrey mögött: a szavazatok 39 százalékát kapta meg.

Egyidejűleg tovább szűkült az esélyesek köre: Muskie után a gyengén szerepelt jobboldali Jackson szenátor is bejelentette, hogy nem vesz részt a további előválasztásokon. A jelek szerint a legutóbbi előválasztási eredmény összefügg azzal, hogy a párt hagyományos pénzcsoportjai és a nagy szakszervezetek fokozódó méretekben Humphrey mögött tömörülnek.

Társadalmi mozgalom az európai biztonságért

Moszkvában megtartották az európai biztonságért küzdő szovjet bizottság plénumát, amelyen Alekszej Sityikov, a bizottság elnöke beszámolt az európai biztonságért és együttműködésért küzdő társadalmi erők brüsszeli közgyűlésének előkészítéséről.

— Az európai biztonságért küzdő szovjet bizottság — amelynek munkájában kiemelkedő közéleti személyiségek és politikusok, a dolgozók képviselői, tudósok, írók, művészek vesznek részt — jelentős előkészítőmunkát végzett. Megelégedéssel elmondhatjuk, hogy jó kapcsolatokat alakítottunk ki a szocialista országokban működő azonos rendeltetésű bizottságokkal. Állandó gyakorlati kapcsolatokat létesítettünk a kapitalista országoknak az európai biztonságért küzdő szervezeteivel is — mondotta Sityikov.

A szovjet társadalom, amikor felkészül a brüsszeli közgyűlésre, megállapítja, hogy ma Európában talán a történelem során először jött létre olyan helyzet, amikor a háborúellenes, békeszerető erők együttes erővel elérhetik a kontonens szilárd és tartós békéjének megteremtését, az országok és népek sokoldalú együttműködésének fejlesztését. Véleményünk szerint a közgyűlés a különböző politikai orientációjú társadalmi erők nézetei összevetésének lesz a színhelye. A brüsszeli fórumon egyenjogú alapokon részt vesznek majd az európai enyhülésre és együttműködésre törekvő legkülönbözőbb társadalmi-politikai erők — mutatott rá Sityikov.

A plénum jóváhagyta a bizottság tevékenységét és olyan határozatot hozott, hogy a szovjet társadalom valamennyi rétegének képviselőiből alakult küldöttséget indít a június elején megnyíló brüsszeli közgyűlésre.

VILÁGHÍRADÓ

OLASZORSZÁG

Választások után, kormányválság előtt

KI GYŐZÖTT AZ OLASZ VÁLASZTÁSOKON? Az eredményeket vizsgálva, csak azt válaszolhatjuk, hogy senki. Vannak nyertesek és vesztesek, de győztes — nincs. Az erőviszonyok ugyanis lényegében változatlanok maradtak, márpedig az olasz belpolitikai élet állandó tényezője, a stabilitás hiánya, ezekkel függ össze. A kereszténydemokrácia az ország legbefolyásosabb, de politikailag megosztott és több arcú pártja. A mostani választások előtt, 1948-ban érte el legnagyobb sikerét, amikor — majdnem ugyanennyi szavazattal — 48,5 százalékos képviselőházi arányra tett szert. Azóta csökkenő a tendencia — most 10 százalékkal kisebb a kereszténydemokrata mandátumok részaránya. A kommunista párt számszerűleg és százalékosan állandóan növekvő sikerrel vesz részt a választási küzdelemben, de egyedül nem tudja — és nem is akarja — megvalósítani a baloldali alternatívát.

Ez a magyarázata annak, hogy a Kereszténydemokrata Párt — az átmeneti időszakot leszámítva — mindig kénytelen volt szövetségeseket keresni a kisebb pártok körében. A mostani választási eredmények annyiban jók a kereszténydemokraták szempontjából, hogy az esedékes kormányalakításkor a döntőbíró szerepét játszhatják, azaz maguk választhatják meg a kormányzati formulát. Pártszempontból kétségtelenül előnyös a helyzet, de egyáltalán nem garancia a politikai stabilitást illetően. Eltekintve attól, hogy a kereszténydemokraták szeretnék halogatni a döntést, két reális lehetőség van: az egyik a centrista koalíció (kereszténydemokraták, köztársaságiak, szociáldemokraták, liberálisok), amelynek igen csekély többsége lenne (630-ból 334 mandátum), a másik a középpal föltámasztása (ugyanilyen fölállás, de a liberálisok helyett a jóval erősebb szocialisták részvételével), ami — a Dél-tiroli Néppárt három képviselőjével együtt — 374 kormánypárti szavazatot jelentene. A választási kampány azonban annyira egymás ellen fordította a kereszténydemokrata és a szocialista politikusokat, hogy — legalábbis a következő hetekben — nehezen borulhatnának egymás keblére.

A BALOLDALI ÖSSZEFOGÁS a másik — elméleti — lehetőség, amit a kommunisták igen hosszú ideje szorgalmaznak. Amint Berlinguer, a párt főtitkára a választási eredményeket értékelve megállapította, a baloldal pártjai a szavazatok 40 százalékát szerezték meg. Annál sajnálatosabb, hogy a mandátumok összessége elmaradt ettől az aránytól. Ennek közvetlen oka az, hogy a Proletáregység Olasz Szocialista Pártja 650 ezer szavazatával sem jutott mandátumhoz. (Ennek magyarázata a választási törvényben rejlik. Ugyanis bármelyik párt csak akkor juthat mandátumhoz, ha legalább egy jelöltje megszerezte az adott választókerületben a szükséges minimális szavazatmennyiséget. A PSIUP esetében az történt, hogy egyetlen képviselőjelöltje sem érte el az úgynevezett kvócienst. Az egyik jelöltnek mindössze ezerrel több szavazatra lett volna szüksége ahhoz, hogy bekerüljön a képviselőházba. Ebben az esetben — a töredékszavazatok összegezése, majd elosztása után — még hét vagy nyolc PSIUP-jelölt jutott volna mandátumhoz.)

A baloldal még a PSIUP visszaesése ellenére is jobb pozícióba került volna, ha nincsenek az úgynevezett zavaróliták, mint a Manifestóé és a maóista irányzatú Olasz Kommunista (marxista—leninista) Párté. Ez a három párt, meg a katolikus baloldali Dolgozók Politikai Mozgalma együttesen egymillió-százezer szavazatot szerzett, de egyetlen képviselője sincs. (A proletár szocialisták közül tizenegyen bekerültek a szenátusba a kommunisták, a független baloldaliak és a PSIUP közös listáján.) Ez a sajnálatos — és kétségkívül igazságtalan — helyzet még világosabbá teszi, hogy a kommunisták joggal és okkal szorgalmazták a baloldali egységet. Nyilvánvaló, hogy a szélesebb körű összefogás nagyobb arányú baloldali jelenlétet eredményezett volna egy olyan időszakban, amelyben nagy és felelősségteljes munka vár a parlamentre.

Kormányrajutás szempontjából persze, nem volna elegendő a baloldal 40 százalékos képviselete. Még nagyon sokáig elképzelhetetlen, hogy kereszténydemokraták nélkül, vagy ellenükre alakuljon olasz kormány. Ezzel a ténnyel is számot vetett a kommunista párt, amikor márciusi kongresszusán és a választási kampányban hangsúlyozottan foglalkozott Olaszország három nagy társadalmi ereje: a kommunisták, a szocialisták és a katolikus dolgozók összefogásának szükségességével.

AZ OLASZ TÁRSADALOMBAN annyi megoldatlan probléma és ellentmondás halmozódott föl, hogy a helyzeten csak egy széles körű összefogásra alapozó baloldali egységkormány tud változtatni. A jó értelemben vett rend és stabilitás, amit az olasz választók milliói joggal kívánnak, csak akkor válik valósággá, ha az eddiginél jóval kiterjedtebb társadalmi-népi támogatást élvez a kormány.

Egyelőre nem lehet arra számítani, hogy ebből a felismerésből levonják a szükséges következtetést a kereszténydemokraták (és a szocialisták); de a kommunisták szavazatszámának fölfelé ívelő vonala jelzi a jövőt, bármilyen kormány alakul is júniusban (az új parlament május végén ül össze), vagy novemberben, az esetleges „strandkormány" időszaka után.

KÉTKEZIEK SZÁLLODÁJA

Jogi tudnivalók a munkásszállásokról

Évszázadok óta mágnesként vonzza a falusiakat a város, az ipari forradalmak óta különösen. A sokféle elhelyezkedési lehetőség, a szórakozás, a művelődés nagyobb esélye nálunk is tízezerszám indította útnak a falusi, tanyai munkavállalókat a gyárvárosok felé. Az üzemek, vállalatok készen állnak az új munkások befogadására, de a házfalakat nem lehet máról holnapra megnyújtani, hogy otthont adjanak minden vidékről jött dolgozónak. Nem is volna erre mindig szükség, hiszen a falusi munkavállaló útja gyakran visszakanyarodik a szülőföldhöz, ahhoz a vidékhez, amelytől elszakadt. Vannak azután legényemberek, hajadon leányok, családtalanok is, akik számára és mindazoknak, akiknek csupán átmenetileg van szükségük megbízható fedélre, építették meg a munkásszállásokat.

Ki lakhat a munkásszálláson?

Munkásszálláson csak az lakhat, aki munkaviszonyban áll. Minthogy munkásszállásokat nemcsak a vállalatok és más munkáltatók, hanem a gazdálkodó szervek felügyeleti hatóságai is fenntartanak, a választ úgy fogalmazhatjuk meg pontosabban, hogy a munkaviszonynak a munkásszállás fenntartójával vagy pedig a fenntartó hatóságnak alárendelt vállalattal stb. kell fennállnia. Családtagot nem lehet a munkásszálláson elhelyezni. (Más lapra tartozik, hogy a családtag, ha ugyanannál a munkáltatónál dolgozik, ezen a jogcímen jogosult lehet a munkásszállásra.) Régebben épültek ún. családi szállások, amelyekben családtagok is elhelyezhetők.

A munkaviszony csupán a lehetőségét teremti meg annak, hogy valaki munkásszálláson lakhasson.

A munkásszállás igénybevételére közvetlenül a dolgozó és a fenntartó szerv megállapodása teremt jogcímet.

Azt viszont, hogy a fenntartó szerv milyen feltételek mellett köthet szerződést, a szállást fenntartó szerv vezetője állapítja meg a szakszervezeti szervvel egyetértésben. Ezek az általános szerződési feltételek tehát úgyszólván vállalatonként eltérők. Jogszabály rögzíti viszont, hogy melyik munkásszállás milyen kategóriába tartozik, és mennyi az a legalacsonyabb és legmagasabb összeg, amelyet a dolgozótól kérni lehet.

Mennyi a munkásszállás térítési díja?

A jogszabály a munkásszállásokat hat kategóriába sorolja. Az I. kategóriába sorolás feltételei a következők: állandó jellegű épületben, eredetileg is ilyen célra, korszerű és végleges rendeltetéssel berendezett munkásszállás, amelyet közművekkel és központi fűtéssel láttak el. Az ilyen munkásszállás lakószobáinak többségében a tervezett férőhelyek száma legfeljebb három, és szobánként állandó hideg-meleg vízzel ellátott fürdőszoba vagy mosdó van.

Az I. kategóriába tartozó munkásszállásokon a szobák túlnyomó részében a berendezések színvonala meghaladja az átlagosat. A II. kategóriába az a munkásszállás tartozik, amely általában megfelel az I. kategória követelményeinek (korszerű kivitel, közművek, központi fűtés, az átlagost meghaladó színvonalú berendezés), de a lakószobák többségében a férőhelyek száma a hármat meghaladja, de nem éri el a nyolcat, továbbá emeletenként van közös fürdő- vagy mosdóhelyiség. Az ebbe a csoportba tartozó munkásszállásokon a heti kétszeri melegvíz-szolgáltatás biztosított.

A III. kategóriába tartozó munkásszállás olyan épületben van, amelyet közművekkel láttak el, és a lakószobák többségében a férőhelyek száma a nyolcat meghaladja, de a tizennégyet nem éri el. Az ilyen kategóriájú munkásszállásokon zuhanyozóhelyiséget is be kell rendezni, vagy közös fürdőt kell létesíteni, amelyben a heti kétszeri melegvíz-szolgáltatás biztosított. A IV. kategóriába sorolt munkásszállást ideiglenes rendeltetéssel rendezik be, és közművekkel esetleg csak részben látják el. Az utolsó előtti csoport az V. kategória. Az ide sorolt munkásszállás ideiglenes jellegű épületben, alagsorban vagy üzlethelyiségben van, és közművekkel csak részben van ellátva. A VI. kategóriába az V. kategóriába sem sorolható munkásszállás tartozik.

A munkásszállás kategóriájától függetlenül biztosítani kell a szállás világítását, fűtését és takarítását, valamint az ágynemű használatát és annak rendszeres mosását. Ezek ellenértékét a térítési díj magában foglalja.

Ha a szálláson az imént felsoroltakon kívül egyéb szolgáltatást is biztosítanak, ezek térítési díját — a szállás térítési díján felül — a szállást fenntartó szerv állapítja meg a szakszervezeti szervvel egyetértésben.

Az I. kategóriájú szálláson egy személy legalább 160, de legfeljebb 220 forintot fizet havonta. A II. kategóriában 120—160 forint között, a III. kategóriában 85—120 forint között állapítható meg térítési díj. A IV. kategória díja havi 65—85 forint, míg az V. kategóriában 25—65 forint közötti összeg fizetendő. A VI. kategóriába tartozó munkásszállás igénybevétele havi 15—25 forintba kerül.

Eltérő a térítés összege az építőiparban, ha a dolgozót változó munkahelyre alkalmazzák.

Itt a díjtételek a következők:

I. kategória:	135—190 Ft
II. kategória:	105—135 Ft
III. kategória:	75—105 Ft
IV. kategória:	55— 75 Ft
V. kategória:	20— 55 Ft
VI. kategória:	15— 20 Ft

A dolgozók fenti csoportjában, ha a munkásszállás lakója családfenntartó, az I.—IV. kategóriákban 15% engedmény adható.

A munkásszállás lakójának lakásjogi helyzete

Mindenekelőtt hangsúlyozzuk, hogy az a jogi kapcsolat, amely a szállást fenntartó szerv és a dolgozó között létesül, a szó jogi értelmében nem lakásbérlet. Ebből következik, hogy erre a jogviszonyra a lakásbérleti szabályokat nem lehet alkalmazni. Azzal viszont, hogy a dolgozó a munkásszállásra költözik, ténylegesen elhagyja bérleti, albérleti, ágybérleti lakását, szobáját, ezért ez utóbbi jogviszonyokra a lakásjogi rendelkezések az irányadók. Ezek értelmében a bérlakás két hónapot meg nem haladó időtartamú elhagyása jogilag közömbös, ha a lakbért a bérlő változatlanul fizeti. A két hónapon túli elhagyás esetén a jogszabály kizárja a lakásbérleti jogviszony megszűntét, ha a bérlő a lakóhelyen kívül dolgozik, és a bérleti díjat megfizeti.

A lakásbérleti jogot tehát a munkásszállóba költözés nem csorbíthatja.

Általában hasonló a helyzet akkor is, ha a dolgozó az albérleti szobájából költözik a munkásszállásra. Az albérletet — egyebek között — a bérbeadó akkor is felmondhatja, ha az albérletbe adott szobára utólag megváltoztatott körülményei alapján szüksége van. Ilyenkor az erre alapított felmondás elbírálásánál aligha közömbös, hogy az albérlő már másutt lakik. Az ágybérletet a bérbeadó minden korlátozás nélkül felmondhatja.

A munkásszállás igénybevételére vonatkozó jog kétféle módon szűnhet meg. Rendszerint akkor szűnik meg, ha a dolgozó munkaviszonya megszűnik. El kell azonban hagyni a munkásszállást akkor is, ha a dolgozó a szállás rendjét, fegyelmét súlyosan megsérti, vagy egyébként olyan magatartást tanúsít, illetőleg olyan életmódot folytat, amelyre tekintettel a szálláson történő elhelyezése nem tartható fenn.

Ez utóbbi esetekben a munkásszállás elhagyására a szállást fenntartó szerv vezetője kötelezi a dolgozót.

Ha a munkásszállást azért kell elhagyni, mert a dolgozó munkaviszonya megszűnt, az érintett személy a munkaviszony megszűnését a munkaügyi döntőbizottság előtt teheti vitássá. A munkaügyi vita eredményének függvénye, hogy a továbbiakban a szállásra igényt tarthat-e, vagy sem. A munkásszállás elhagyására kötelező döntés ellen a dolgozó (volt dolgozó) a bírósághoz keresetet nyújthat be. A keresetlevelet a munkásszállást fenntartó szerv székhelye szerint illetékes járásbíróságnál (városi, fővárosi, kerületi) kell benyújtani.

A munkaviszony megszűnése körüli munkaügyi vita vagy a kiürítés miatt indított polgári per ellenére a munkásszállót el kell hagyni. (Pernyertesség esetén a dolgozót vissza kell venni.) A kiürítés végrehajtása a bíróság végrehajtó hatáskörébe tartozik. Minthogy a munkásszállón jogcím nélkül visszamaradt személyre a lakásjogi szabályok nem vonatkoznak, a végrehajtás foganatosításának nem feltétele az, hogy a kiköltöztetett személy számára bármilyen lakást, szobát vagy ágybérletet biztosítsanak.

Károkozók és károsultak a munkásszálláson

A büntetőjogi szabályok szerint súlyosabban minősül annak a lopási cselekménye, aki ezt a bűntettet a vele házközösségben dolgozó személy sérelmére követi el. Súlyosabban minősül a lopás akkor is, ha a sértett a tettessel közös munkahelyen dolgozik. Ugyanezek a körülmények az 500 forinton aluli lopásokat is kiemelik a szabálysértések köréből, és azokat bűncselekménnyé minősítik. Mindebből két következtetést vonhatunk le:

A munkásszálláson történő lopást bűncselekményként kell felfogni; a munkásszálláson elkövetett lopás rendszerinti kétszeres minősítését (házközösség + munkatárs) súlyosbító körülményként értékeli a bíróság.

A munkásszállásokon nemcsak a tolvajokra, hanem a károsultakra is sajátos rendelkezések vonatkoznak. A lopás károsultjával szemben ugyanis bizonyos esetekben a munkásszállást fenntartó szerv felelős anyagilag. A szerv vagyoni helytállásának kettős feltétele van: a dolgozó a kárt haladéktalanul bejelenteni köteles, és csak olyan dolgok elveszése miatt léphet fel, amelyet az ott lakók rendszerint be szoktak vinni a munkásszállásra. E két feltétel bármelyikének hiánya esetén a szerv csak akkor felel, ha a munkásszálló lakója bizonyítja, hogy a szerv is vétkes volt. (Pl. munkaviszonyban nem álló, rovott múltú személynek megengedték az ott lakást, az ajtókat nem lehetett zárni. stb.) A munkásszállást fenntartó szerv a károsultnak kifizetett összeget behajthatja a tolvajon.

Dr. G. L.

BIZAKODVA INDUL

A jutalmazottak névsorát nézegetjük a márianosztrai fegyház nevelői szobájában. Ez a lista a legfrissebb. Körülbelül két hete állították össze az első negyedévi eredmények alapján.

Természetesen az olyan elítélteknél időzünk szívesebben, akik a legnagyobb jutalmat kapták. Nyilván ők azok, akik a munkában is tudásuk és szorgalmuk legjavát adták, s a jutalom után változatlan szorgalommal dolgoznak tovább.

Dankó Gyulával a háromszáz forinttal jutalmazottak között találkozunk.

Örül a szép elismerésnek

Még inkább annak, hogy szinte küszöbön a szabadulása is. Először azt mondjuk neki, amikor személyesen találkozunk:

— Gratulálunk.

Dankó szemlesütve válaszol:

— Köszönöm, tisztelettel. Nem hittem volna, hogy ilyen szép elismerésben lesz részem, mielőtt szabadulok. Május végén megyek haza.

— Igy még jobban jött a háromszáz forint.

— Magabiztosabb az ember, ha szabadulása után van valamicske tartaléka. Nagyon szégyellném magam, ha segélyért kellene fordulnom a tanácshoz, vagy ha úgy keresnék fel valakit a testvéreim közül, hogy adjon kölcsön néhány száz forintot, amíg egyenesbe kerülök.

— Ezenkívül hány jutalma volt eddig?

— Hat. Köztük pénzjutalom. De háromszáz forintot még nem kaptam. Csomag, kiétkezés növelése, egyszer kétszáz forint, beszélőhosszabbítás volt eddig a jutalmam.

— Fenyítés?

Dankó Gyula szorongva néz a nevelőre.

— Ezt is el kell mondani — szól a nevelő.

— Mindig bántott a két fegyelmi, noha egyik sem volt nagy. Először dorgálást kaptam, később egy levelet vontak el tőlem.

— Milyen beosztásban dolgozott Márianosztrán?

— Takarító voltam.

— Brigádvezető?

— Csak takarító. Soha nem érdekelt, hol kell dolgozni. Mindig munkás ember voltam, s ahová kerültem, ott igyekeztem eleget tenni a kötelességemnek.

Ki várja a szabadulás után?

— Édesanyám.

— Feleség?

— Már nincs.

— Gyerek?

— Tizenkét éves a fiam.

— Mikor találkozott vele utoljára?

— Három éve. Nagyon szeretném már látni. Most nem sokat tudok róla. Hatodikos. A félévben jobb lett a bizonyítványa, mint amilyen az elmúlt év végén volt. Lehet, hogy a gyerek is megértette: a történtek ellenére neki szorgalmasan kell tanulnia.

— Újra a szülői ház ad menedéket, mint valamikor gyerekkorában...

— Nincs más lehetőségem. És tudom, hogy otthon szívesen fogadnak. Azt hiszem, ez nagy előny a magamfajta embernél. Lesz, aki törődjön velem, akivel én is törődhetek. A munkahelyem már biztosítva van, azt hiszem, ennyi elég is ahhoz, hogy ne kerüljön sor egy újabb bűncselekményre.

— Több szabadságvesztés-büntetése volt?

— Legalább öt. Igérni azonban nem szeretnék, inkább megvalósítani azt, amit elhatároztam: olyan dolgozója lenni az állami gazdaságnak, mint a többiek.

Várják a jelentkezésemet

Traktorgépész a szakmám. Azt mondják, a jó szakemberre nagy szükség van a mezőgazdaságban.

— Többször szabadult, többször jelentkezett felvételre különböző munkahelyeken. Érezte-e, hogy mint volt elítélt hátrányos helyzetbe került?

— Nem. Elmondanék egy esetet. Jelentkeztem az egyik gépállomáson évekkel ezelőtt. Megkérdezték, honnan jövök, azt is, miért kaptam szabadságvesztés-büntetést. Őszintén válaszoltam. Másnap gépre ülhettem. Közeledett az aratás. Látták, hogy valóban értek a mezőgazdasági gépekhez, ezért az aratást már mint felelős gépvezető kezdtem. Rendrevágó aratógépet kaptam. Jól kerestem.

— Ennek ellenére...

— Igen, ennek ellenére... — hajtja le fejét Dankó Gyula. — De bízom benne, hogy utoljára. Nem ígéret ez, komoly szándék. A mostani harmincnégy hónap alatt alaposan végiggondolhattam az életemet. Önmagamat tenném tönkre, ha a bűnöző életmódot folytatnám. Teljesen eldobnám magamtól a fiamat is, a testvéreimet is. Sokan vagyunk, de börtönben egyik sem járt eddig. Mindenki elfordulna tőlem, ha az maradnék, aki voltam. Azt hiszem, egy harminchárom éves embernek meg kell tanulnia higgadtan gondolkozni. Erre kértek otthon, és segíteni akarnak, hogy sikerüljön kijutnom a szomorú sorozatból.

— Mikor találkozhatunk jövendő munkahelyén?

— Nemsokára, és remélem, évek múlva is.

Nem azért, hogy ellenőrizzük, mennyit sikerült Dankó Gyulának megvalósítani elképzeléseiből, de erre a találkozásra sort kerítünk.

— ács —

Igaz lenne?

Ha a munkáról esik szó, bármelyik bv-intézetben említenek olyan személyeket is, akik — mint ahogy mondják — szívesen elmennének a munka temetésére.

A Váci Fegyházban a gombgyárban dolgozók akkor mondják ezt, ha Brunda István elítéltet dolgoztatni látják.

És mondanak még mást is:

— Brunda elítélt semmit sem csinál anélkül, hogy ne morogna.

Morog. Hogy mit morog, azt talán maga sem tudja. Aki a morgást hallja, nem tudja megállapítani, hogy vajon tetszését, vagy nemtetszését igyekszik Brunda, morgásával kifejezésre juttatni.

Idős ember. Munkabeosztása — korára való tekintettel — üzemi házimunkás. Söprögetnie, takarítania kell a műhelyekben, a folyosókon. Mások csendesen, rendszeresen elvégzik ezt a munkát. Brunda elítélt morog.

— Képes eldugni a felmosórongyot, hogy ne kelljen a folyosót felmosnia. Illetve azt hiszi, úgy majd nem kell felmosnia — mondják.

Sok jóindulattal figyelmezteti kötelessége teljesítésére a felügyelet, a művezetők is jóindulattal vannak iránta. Ezzel nem lenne szabad visszaélnie, mert egyszer, ha így folytatja, ha nem fog rajta a jó szó, nagyon ráfizethet. Pedig azt mondja, jobb dolgozni, mint a körleten tétlenkedni, így jobban telnek a napok, és kis kereset is üti a markát. Jól tenné hát, ha ezt a sok jóindulatot morgással, ravaszkodással nem veszélyeztetné.

Szeretnék az illetékesek, ha Brunda István elítélt korához méltó komolysággal végezné el a rábízott feladatokat. Ez neki lenne, jó, hasznára válna. Társaitól sem kellene többé olyan sértő megjegyzéseket hallani, hogy Brunda csak a Dunát nézi, azt várja, mikor folyik már visszafelé.

Igaz lenne? szi —

NEHÉZ MEGÉRTENI?

AZ IRÁS MEGKEZDÉSE ELŐTT még úgy terveztem, hogy szó szerint idézek a letartóztatottakra kötelező magatartási szabályokból. Az a rész lenne aktuális, amelyben arról van szó, hogy a letartóztatott legjobb tudása és szorgalma szerint köteles a számára kiadott munkát elvégezni. Közben felvetődött bennem a kérdés: kell-e ezt hangsúlyozni olyan elítéltek esetében, akik Márianosztrán, tehát fegyházban töltik szabadságvesztés-büntetésüket, s mint tudjuk, ide olyanok kerülnek, akik többször jártak már börtönben?

Visszaemlékezve az egyik sűrű kötésű, harmincöt év körüli elítélttel folytatott beszélgetésre, még inkább az volt a meggyőződésem, hogy erre — ebben a fokozatban — semmi szükség, hiszen akiről szó van — meg a többiek is —, betéve ismerik az elítéltekre kötelező magatartási szabályokat. Évek óta olvasgatják, a helyi rádió rendszeresen ismerteti, kötelező foglalkozásokon vesznek részt, ahol — akár tetszik, akár nem — végig kell hallgatniuk az ismertetést. Más kérdés, hogy megszívlelték-e a szabályzatban rögzítetteket, vagy sem. Továbbmenve: esetleg nem akarják tudomásul venni — a többszöri szabadságvesztés-büntetés ellenére sem —, hogy büntetésvégrehajtási intézetben a válogatás veszélyes játék. A szóban forgó fiatalember ennek ellenére berzenkedett.

— Minden munkát szívesen vállalok, ahová azonban tenni akarnak, ott nem érezném jól magam. Olyan helyen szeretnék dolgozni, ahol ha jobban igyekszik az ember, kereshet is. Senkim sincs, ha viszont pénz nélkül szabadulok, újra vissza kellene jönnöm. Mert szégyenemben sem mennék segélyért a tanácshoz. Utoljára is szép pénzzel szabadultam.

— Mit ért a szép összeg, ha újra bent találkozunk?

— Nem tudok válaszolni. Nem is nagyon vártam elfogadható magyarázatot. Valamiről azonban még szót kellett ejteni: a csökönyös önfejű ember sokáig maradhat a nem dolgozók zárkájában, s ezért félő, később borsos árat kellene fizetnie...

NEM Ő AZ EGYETLEN, aki mindenütt jobban érezné magát, mint ahol a jelen pillanatban dolgozik. Kérelmi lapok és fegyelmi fenyítések tanúskodnak erről. Kálmán János jelenleg a gépteremben dolgozik. Itt sem érzi jól magát. A többszöri felelősségre vonás ellenére, folytatni szeretné a kísérletezést. Aligha fog sikerülni. Annál valószínűbb az újabb fegyelmi fenyítés. A mosodában is dolgozott, a bélyegüzemben is, a kőműveseknél is: a felsorolt munkahelyeket azonban csak átmeneti helynek tekintette.

Magda János öt áthelyezési kérelmet írt eddig. A kétszeri fenyítés sem térítette észhez.

Ha tovább kutatnánk, még több konkrét példát tudnánk összegyűjteni Márianosztrán. Nincs értelme. Azzal az elítélttel kell egyetérteni, aki azt mondta: Szánni való az olyan ember, aki itt is kerülni szeretné a munkát, aki nem érti meg, hogy mindig az olyan ember várhat jobb munkahelyet, beosztást, aki valahol már bizonyított.

Nem hiszem, hogy ezt nagyon nehéz megérteni. —cs—

Az emberi magatartás jutalma

Figyeli az ember az arcokat. Mindenki feszült izgalomban él. Valamivel később a feltételest tárgyaló bíró előtt látjuk viszont a folyosón még olyan bizonytalan elítélteket. Szinte remeg a hangja annak az elítéltnek is, aki tegnap még magabiztosan jelentette ki a zárkában, hogy neki feltétlenül meg kell kapnia a harmadot, illetve a negyedet.

A bíró kérdéseire mindenki tisztelettudóan válaszol. Nehéznek érzik a szoba levegőjét, pedig az imént volt szellőztetés, és azóta senki sem gyújtott rá. Az is igaz, hogy most a szobában több a fürkésző szempár a szokottnál. Az újságíró szaporán jegyezget, a bíró részletesebben tér ki az elkövetett bűncselekményre, még inkább akkor, ha valakinek esetleg fegyelmi fenyítése volt. Ilyenkor

a legapróbb részletekre is kíváncsi a bíró,

s ha már kedvezően tisztázódott minden, kimondja: Feltételessel szabadulhat. Akinél mindig az italozás okozta a bűncselekményt, annak külön magatartást határoz meg, amíg a feltételes tart. Az ilyen ember szórakozóhelyet nem látogathat, természetesen olyat, ahol italmérés is van.

Azt is köteles részletezni az elítélt, hogyan kezdi az életét, ha feltételessel szabadulhat, gondoskodott-e már munkahelyről, ha nem, miért hanyagolta el ezt az igen fontos dolgot. Most olyan elítéltekkel találkoztunk a balassagyarmati szigorított börtönben a feltételes tárgyaláson, akik a szabadságvesztésbüntetés ideje alatt szorgalmasak, jó magatartásúak voltak. Elsősorban a fejlődési lapok bizonyították ezt, és az, hogy kevés kivétellel mindenkit érdemesnek tartott a parancsnok, a nevelő, a munkáltató arra, hogy feltételesen szabaduljon.

Ma is előttünk van a tárgyalás legidősebb elítéltje. Szorgalmát, fegyelmezett magatartását, munkaszeretetét

tizennégy dicséret,

illetve jutalom bizonyította. Mégis remegő izgalommal válaszolt a bíró kérdéseire. Hittünk — hinnünk kellett — a szó és a magatartás őszinteségében. Nem olyan embernek látszott, aki mást mond, mint amit érez, aki valóban megrendülten beszélt arról, hogy élete első bűncselekménye mennyi gondot okozott neki.

— *Semmi sem lehet olyan biztos* — mondta határozottan —, *mint az, hogy ez egyben az utolsó is volt.*

Mint kiderült, volt munkahelyére megy vissza.

— Bíztam abban, hogy a bíró úr kedvező döntést hoz, ezért már felvettem a kapcsolatot a volt, illetve a leendő munkahelyemmel. Kedvező választ kaptam, a személyes jelenkezésemet várják. Harminckét hónapot viszek el, ha megkapom a harmadot — mondta Magossányi Sándor. — Ez önmagában is nagy idő.

A bíró „ítéletet" hirdetett:

— Harmaddal fog szabadulni.

A mély ráncok megenyhültek Magossányi arcán, szája megrándult, szeme gyanúsan kezdett fényleni. Mindössze annyit tudott mondani:

— Köszönöm, bíró úr, tisztelettel.

Csóri József körül jobban felforrósodott a levegő, amikor a bíró kérdezgetni kezdte. A nyurga fiatalember idegesen kapkodta a fejét

— Mondjon valamit a jelenlegi és a korábbi bűncselekményeiről — szólt a bíró, miközben az iratokat tanulmányozta.

— Nincs nagy eltérés a kettő között — hajtotta le a fejét Csóri József. — Esetleg annyi, hogy

most súlyosabb ítéletet kaptam.

— Tudja, hogy most már csak negyedet kaphat.

Látszott, hogy Csóri ennek is nagyon örülne.

A bíró pedig folytatta:

— Fenyítve nem volt...

Csóri közbeszólt:

— Most kaptam négyszáz forint jutalmat.

— Látom, szorgalmas, kötelességtudó ember volt Balassagyarmaton. Miért csak itt tud így viselkedni? Egészen fiatal. Ha a bűnöző életmódot folytatja, teljesen tönkreteszi magát. Ezt akarja?

— Nem, nem.

— Akármilyen rendesen viselkedett Balassagyarmaton, negyednél többet már nem kaphat. Azt viszont megadom. Hamarosan szabadulhat maga is.

Ennél a mondatnál könnyebbült meg Csóri József.

Fazekas Imre Mezőberényből sodródott Siófokra. Mint pincér dolgozott a nyári szezonban.

— Mi a szakmája?

— Szerszámkészítő lakatos vagyok.

— Miért ment Siófokra?

— A jobb kereseti lehetőség csábított.

— A lopást is beleértve?

— Nem ilyen szándékkal mentem a Balatonra.

— Először is lopásért kapott szabadságvesztés-büntetést.

Fazekas nem válaszolt.

— Gondoskodott már munkahelyről?

— A BKV-től kaptam választ. A szakmámban fogok dolgozni.

— Mikor lesz újra pincér?

— Elég volt. A szakmám mellett maradok.

Fazekas Imre feletételesen szabadulhatott.

Nem végződött azonban mindenkivel ilyen kedvezően a tárgyalás. Kökény Lászlóval még a folyosón váltottunk néhány szót. Reménytelenül legyintett, amikor azt kérdeztük, mire számít.

Nagyon kicsi a remény

Még kisebbre zsugorodott ez a remény, amikor a bíró olvasni kezdte a nevelő által készített jellemzést:

— Fenyítve kétszer, jutalom, dicséret nincs. Tiszteletlen magatartás, zárkarend megsértése, válogatás a munkában és így tovább. Sehol sem tudott szorgalmasan dolgozni, fegyelmezetten viselkedni.

Kökény érezte, hogy magyarázkodással most nem sokra menne, nem is igen válaszolt. Akkor sem lepődött meg, amikor a bíró közölte vele, az utolsó napot is le kell töltenie.

Folytatódott a feltételes tárgyalás, egymás után jöttek az elítéltek. És azok voltak többen, akik szorgalmuk, fegyelmezett magatartásuk alapján megérdemelték a feltételest. Ezért írtunk szívesen erről a tárgyalásról.

— ács —

Levelesládából üzenetek

BP-I FEGYHÁZ ÉS SZIG. BÖRTÖN: *Zámbó József elítélt:* Jolikám, kicsi lányom... c. verse őszinte apai érzéseket tartalmaz. Mivel azonban formai szempontból nem éri el a kívánt színvonalat, közölni nem tudjuk.

Maszkó Elek elítélt (?): Talán a nevét sikerült jól elolvasnunk, a versét nem. Ha számot tart arra, hogy beküldött írásaival érdemben foglalkozzunk, kérjük, legalább olvashatóan írjon.

VÁC. *Vörösmarty Károly elítélt:* Álom c. verse bármilyen nemes érzéseket, gondolatokat is tartalmaz, közlésre nem alkalmas, mivel mondanivalója határozottan egy személyhez szól. Fény a falon c. versét nagy terjedelme miatt nem áll módunkban közölni.

Balázs József elítélt: Szépen írta le a történetet, bár a téma nem tarthat számot nagy érdeklődésre. Egyedi eset. A befejezése ok nélkül pesszimista. Nem közölhető.

A rosszakarók

Emlegetik a Dunai Gombgyárban azt az elítéltet, aki a szabadulása előtti napon semmivel sem törődve, rosszindulatúan elszórta a csavarokat, hogy ezzel a többiek munkáját visszavesse. Fegyelmi eljárás és öt hónappal hosszabb büntetés lett a következménye, mert a feltételesét nyomban visszavonták.

Az anyaggal való bánásmód — mondták a Váci Fegyházban — fényt vet az ember jellemére. Azok, akik hanyagul végzik a munkát, s az apró alkatrészeket összekeverik másfajta alkatrészekkel, csak azért, hogy társaiknak többletmunkát, bosszúságot okozzanak, semmiképpen sem jellemes emberek. Akik a lehullott alkatrészt kisöprik, a javított, szétszedett műszerek alkatrészeit összevegyítik, hogy utána ismét válogatni kelljen, nemcsak hanyagságról, hanem rosszindulatról is tanúságot tesznek.

A rendes emberek betartják a technológiai utasításokat, a művezetők utasításait, parancsait, nem tesznek úgy, mintha nem jól értették volna.

Szatmári Béla elítéltre nem lehet azt mondani, hogy egyértelműen rosszindulatú ember volna. A munkában inkább rapszódikus, hol jó, hol rossz. A múltkor rajtakapták, hogy a nyersanyagot nem a rendeltetés szerint használja. Kiderült, hogy tiltott tárgyat akart készíteni. Felelősségre vonáskor azzal próbálta vigasztalni magát: Úgy sem kaphatok feltételest, legyen, ami lesz... Felelőtlen álláspont ez.

Trammer László elítélt rosszakaratáról tett tanúságot a közelmúltban. Már korábban is kapott fegyelmi büntetést verekedésért. Most rágalmazással próbálkozott, persze ráfizetett. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen ember nem kifelé, hanem befelé halad. Nem emelkedik, hanem süllyed. Erre maga is rájött.

Most megy, könyörög — igyekszik is —, szeretné hátralévő büntetésének elengedését megérdemelni. Jutalmat szeretne kapni, mert azt hallotta, hogy a jutalom komolyan számít a feltételes tárgyalásakor. Jól gondolja. A mindenkori kifogástalan magatartás, a jóra törekvés — ha nem is szüntetheti meg —, enyhítheti a múlt hibáit. Reméljük — és ez már sokaknak szól, nemcsak Trammer Lászlónak — nem lesz későn ez a bizonyítani akarás, ez a javulási szándék.

— r. sz. —

„ELMÉLETEK"

— Intézeti gyerek vagyok — hangzik el gyakran a büntetésvégrehajtási intézetekben. Csak ennyi, s akik mondják, úgy érzik, hogy ezzel mindent meg is magyaráztak: azt is, hogy miért követtek el bűncselekményt, azt is, hogy miért jutottak idáig — a börtönig. Mintha a nevelőotthonokból, az intézetek kapujától egyenesen a börtönbe vezetne az út. Ettől aztán egyetlen lépés csak az a nézet, hogy tetteikért mindenki felelős — a család, az intézet, a társadalom — csak ők nem.

Nemcsak az a fiatal — de már nem fiatalkorú — elítélt vallotta ezt a nézetet, akivel nemrégen beszélgettünk. Pedig ő sem volt gyenge felfogású, s az ugyanezt vallók többsége sem! A „gyenge felfogású" jelző nem sértő szándékú — szó szerint értendő: aki nem akar felelni tetteiért, akit gyámság alatt kell tartani felnőtt korában, az több mint gyenge felfogású. Így kissé érthetetlen, hogy az emberek miért próbálnak ilyen módon kibújni a felelősség alól, miért a társadalmat teszik felelőssé azért, mivel ők nem tudnak a társadalomba beilleszkedni. Mert itt végsősoron erről van szó: a be nem illeszkedésről. S ha egy egyén nem tud beilleszkedni a társadalomba, akkor... — És itt egy pillanatra szakítsuk meg a gondolatmenetet. Azt mindenesetre leszögezhetjük, hogy még soha nem volt, és nem is lesz olyan társadalom, amely egy emberhez alkalmazkodna.

Az az elítélt, aki a beszélgetés során

beavatott „elméletébe"

munkamegtagadásért éppen fegyelmi büntetését töltötte. — Ennek a társadalomnak nem dolgozom! — jelentette ki, amikor a munkamegtagadás oka iránt érdeklődtünk. (Hogy a továbbiakban, több, mint fél évtizedes ítélete alatt végig így lesz-e, e cikk keretében nem foglalkozunk.) — Tetszetős megfogalmazása, „eszmei" alátámasztása a munkakerülésnek. De ez a fiatalember kint sem dolgozott — illetve nem egészen két hetet... Nem dolgozott „ennek a társadalomnak", amely fizette ellátását a nevelőotthonban — amely tulajdonképpen felnevelte. (És nem törtönre nevelte! Még akkor sem, ha nem tudta — és ez lehetetlen is — ugyanazt nyújtani, mint egy kiegyensúlyozott család.) Nem is kísérelte meg a beilleszkedést, nem is próbált elérni valamit a társadalomban — sem tanulással, sem munkával —, így nem is ismerheti a társadalmat, amelyről ítéletet mond. Ítéletet — — ha egyáltalán annak lehet nevezni a megalapozatlan, innen-onnan hallott és átvett „érveket", amelyek igazságáról nem is volt módja meggyőződni. Nem a társadalomban élt, hanem a perifériáján — s

önmaga zárta oda ki magát.

S ha egy egyén nem tud beilleszkedni a társadalomba... Ha egy ilyen egyén nem tud beilleszkedni, akkor nem a társadalom a hibás. Józan megfontolás, sok tapasztalat birtokában — és meglehetősen széles látókörrel — lehet véleményt mondani, felsorolni a hibákat, de a megoldás akkor sem a „kiválás" a társadalomból, hanem annak jobbá tétele. S a mi társadalmunkban — ha valaki kicsit is ismeri viszonyait, tudja — mindezekre van lehetőség.

— Nem dolgozom, engem nem fognak megtörni! Az a társadalom, amelyik börtönbe juttatott, ne számítson rám! — ismételgetik néhányan, de meg vagyunk győződve róla, hogy ők is érzik, milyen fülsértően hamis ez a hang... — Ezen „elvek" egyik szószólója, fiatal elítélt beszélgetőtársunk társadalmi tulajdont károsító lopás miatt került börtönbe — s már nem először. Ő sem híheti, hogy a társadalom juttatta börtönbe, s nem saját bűncselekménye! — Aztán a fegyelmi zárkában töltött napok alatt egy „elmélet" is született, s születik több hasonló is, a kiváltságosokról, akiknek mindenük megvan, s azokról, akiknek csak a börtön jut.

Ezzel nem is érdemes vitatkozni

Hozzáfűzni viszont érdemes, hogy a kiváltságosok fogalma — e nézetet vallók között — meglehetősen tisztázatlan, és hogy ezek a „kiváltságosok" esetleg harmincévi nehéz munkával, óriási akaratta! jutottak el idáig, fel sem merül bennük. — Aki valamit el akar érni a társadalomban — erkölcsi, anyagi megbecsülést —, annak elsősorban be kell illeszkedni. S ez azt is jelenti, hogy el kell fogadni az ezzel együtt járó kötöttségeket is. Enélkül nem létezhet társadalom, nem létezhet tervszerű munka, fejlődés.

— Nem fognak megtörni! — jelentette ki büszkén. Pedig senki nem akarja megtörni: egy közösségbe szeretnék beilleszteni, úgy, hogy szabadulása után, már a nagyobb közösségben, a társadalomban is megtalálja a helyét. — S ha valamiféle végkövetkeztetést akarnánk levonni, nagyon egyszerű eredményre jutnánk: mivel egy ember nem tudja magának előállítani az önfenntartásához szükséges termékeket, a társadalomtól várja ezt, vagyis a többi embertől. De milyen jogon várja ezt az az ember, aki semmit nem ad, és nem is adott ezért cserébe, pedig ereje lenne hozzá?

B. J.

A BÍRÓSÁG FOLYOSÓJÁN

„Mondja már, hogy nekem van igazam..."

(JEGYZET)

Majd egy órája ülünk már egymás mellett. Mint mindig, most is nagy a forgalom a bíróság folyosóján. Egyszerre kapjuk fel a fejünket, ha ajtó nyílik a közelünkben, hátha éppen kettőnk közül szólítanak valakit. Az idős asszonnyal továbbra is padtársak maradunk. Szomorúan sóhajt:

— Pedig hogy sietnék. Szeretnék úgy hazaérni, hogy otthon legyek, mire az unokák megérkeznek.

Érdeklődve fordulok az egyszerűen öltözött, idős asszony felé, mire folytatja:

— A fiam vagyonmegosztási ügyét szeretném elintézni. De nézze csak azt a házaspárt — int diszkréten a harmadik ajtó előtti csoport felé a fejével. — Valamiért nagyon haragudhat a férfi. Figyelem őket, alighanem a kosztümös nő lehet a felesége. Azzal vitatkozik állandóan. Ha jól értettem, a lakás váltotta ki közöttük a vitát. Mintha olyasmit is hallottam volna, amióta figyelem őket, hogy két gyerekük van. Nem mondom, nem rossz vágású férfi. Az asszony sokkal hitványabb. Szóval — fordul hozzám most már egészen bizalmasan —, az én fiam is derék ember. A felesége...? Mit mondjak az istenadtáról? Tíz évig nagyon rendes asszonyka volt. Egyszer aztán megbolondult. Összeszűrte a levet valamelyik suhanccal, azóta állandó a civakodás a fiam és a menyem között. Később derült ki, hogy ez a kapcsolat évekkel ezelőtt kezdődött közöttük. De mert a fiam olyan áldott jó ember, nem akart elválni. Sokat szenved szegény. Engem nem lehet becsapni, látom, hogy sajnálja a feleségét. Mint minden anyát, engem is elsősorban a fiam szomorú sorsa bánt. Még jobban az, hogy két szép gyereket dobott el ez a, nem is tudom, mit mondjak róla... Szinte szó nélkül hagyott ott bennünket. Ne sírj, fiam, biztattam Józsit, van még asszony a világon, mire azt mondta nekem, asszonyt kaphatok, édesanyám, talán jobbat is, mint a mostani volt, de a gyerekeknek mégiscsak az édesanyjuk. Ejnye már, vigasztaltam a fiamat, ahogyan hatótokat, ezt a két unokát is fel tudom nevelni. Egyébként édesapád is ezt mondja. Tudod, hogy apád is nagyon szereti a két gyereket.

— Kérdezhetek valamit? — Hogyne! Hiszen olyan jól elbeszélgettünk. Hadd teljen az idő.

— Mint nyugdíjas házaspárnak, nem lesz nagyon nehéz a két unoka gondozása? Sok nyugdíjuk nemigen lehet.

— Akkor is magunkhoz vennénk a két unokát, ha fele nyugdíjat kapnánk. Nem is tudom, mi lenne velünk, ha csak ketten élnénk az öreg házban. De mivel ott vannak az unokák, most megint olyan a ház, mint amilyen harminc évvel ezelőtt volt. Csak látná, menynyit segít a nagyobb! Fiúgyerek. Ha reggel megyek ki a kertbe, hogy ezt vagy azt elültessek, már mellettem szalad, hogy mit segíthetek, nagymama? A kislány gyengécskébb. A főzésnél szeret sürgölődni mellettem. Nem is bánom, ha már most megtanulja. Elvégre leánygyermek. De figyelje csak, milyen mérges megint az a férfi. Én úgy szeretném elintézni a mi ügyünket, hogy ne legyen belőle veszekedés. Azért vagyunk emberek, hogy az ilyesmit is rendesen intézzük el. Biztosan magának is ez a véleménye.

— Általában a gyerekek sínylik meg a szülők válását.

— Nem mondom, én is össze-összecsaptam az öregemmel, de arról, hogy elválunk, nem esett szó soha, mindig kibékültünk. Micsoda dolog az ilyesmi? A gyerekeket a szülőknek kell felnevelniük. Mondja már, hogy nekem van igazam.

— Igaza van, annyiban, hogy a szülők felelősek a gyerekekért.

— Most már igazán szólíthatnának. Nekem nincs órám. Mennyi lehet ilyenkor az idő?

— Ne tessék idegeskedni, haza fog érni, mire az unokák.

— Azért vagyok nyugodt, amennyire nyugodt lehet ilyen helyen az ember, mert előre elkészítettem az ebédjüket. Csak meg kell melegíteni. Mindenre gondol az ember, ha ilyen helyre jön. Nehogy azt gondolja, hogy sűrűn látogatom a bíróságot. Nem volt nekem soha bajom a törvénnyel. Ezt a dolgot azonban el kell intéznem.

Ismét nyílik az egyik közeli ajtó. Az idős nénit szólítják. Szinte bocsánatkérően fordul vissza, amikor feláll:

— Elmondanék még néhány dolgot, de látja, nekem mennem kell. Még csak annyit: sült csirke lesz ebédre fejes salátával.

—K—I—

VEREKEDŐK

A közelmúltban, amikor a Hajdú-Bihar megyei Bv. Intézetben a fegyelmi helyzetről érdeklődtünk, az illetékesektől megtudtuk:

— Éppen most folyik egy fegyelmi vétség tisztázása... Major László elítélt Tóth László elítélttel sakkozott. Mindennapi dolog ez. A zárka lakói csak arra figyeltek fel, amikor a pofon elcsattant. Major adta Tóthnak. Emez viszonozta. A zárkatársak szétválasztották őket.

Mint ilyenkor lenni szokott, a verekedők lecsillapodva szerették volna meg nem történtnek tudni a dolgot. A zárkaközösség állításával szemben konokul tagadnak, hogy ők nem csináltak semmit.

Biztosan nem fogják elkerülni a megérdemelt fegyelmi büntetést.

Ebben az intézetben — lapozzuk a fegyelmi naplót — sem ritkaság az elítélttárs bántalmazása. Év elejétől kezdve nézzük a bejegyzéseket:

Nagy Gábor elítélt Kónya Lajost megütötte. Fegyelmi büntetése háromhavi összkedvezmény-elvonás.

A fiatal Czeglédi Zoltán is megütötte zárkatársát, a fegyelmi büntetés egy soros csomagelvonás volt.

Bedekovits János előzetes Oláh Tibort ütötte meg, büntetése hat nap szigorított magánzárka.

Sipos István fiatalkorú, előzetes, szintén zárkatársával szólalkozott össze. Szóváltás közben társát megütötte. Tíz nap magánelzárással fenyítették.

Sajnos, előfordulnak más fegyelmi vétségek is. Például Lakatos György elítélt a részére kiadott evőcsészetörlőt szándékosan megrongálta, ezért három nap szigorított magánzárka-fenyítést kapott.

Van olyan is, aki rövid idő alatt kétszer állt fegyelmi kihallgatáson. Bedekovits János például, akit februárban verekedésért kellett előállítani, s megbüntetni, márciusban tisztelet lenül magatartásáért kapott négy nap szigorított magánelzárást.

Tudott dolog, hogy a megyei bv-intézetek többnyire átmeneti objektumok. Jogerős ítélet után az elítéltek többsége más, a büntetési fokozatának megfelelő intézetben fogja letölteni a büntetését. Tévednek, akik azt hiszik, hogy itt zavartalanul fegyelmezetlenkedhetnek. A vétség itt sem marad megtorlatlanul.

Talán mondanunk sem kell, hogy nem jó ajánlólevél, ha valaki már itt fegyelmi büntetéssel kezd.

—Szi—

NEVELŐK ÉLMÉNYEIBŐL:

„Sok jót hallok róla..."

HAT ÉV NAGY IDŐ. Szinte minden rezdülését ismertem már ennek az embernek. Tudtam, mikor kapott olyan levelet a feleségétől, amely nehéz napokat szerzett neki, de gyakran láttam vidámnak is egy-egy beszélő után. Ilyenkor alig várta, hogy elmondhassa:

— Minden rendben van otthon. Két gyerek jól vizsgázott, a feleségem pedig pénzjutalmat kapott. A kicsi is meggyógyult. Nagyon beteg volt, szegény. Ezért voltam a múltkoriban olyan lehangolt hetekig.

Ami a benti magatartását illeti: hat év alatt sok dicséretet, jutalmat kapott. Egyszer-egyszer fegyelmit is. Kicsit furcsa természetű ember volt. A munkahelyén csak azzal törődött, amit csinálnia kellett. A legnehezebb munkákban is kiemelkedő eredményt ért el. Ha könnyebb munkára került, először panaszkodott, hogy az ő nehéz keze nem bírja ezt a pepecselő valamit, aztán megértette, hogy most itt kell dolgoznia. Az ilyen munkahelyen nem tartozott a legjobbak közé, de ami elvárható volt tőle, azt teljesítette. Mindig a minőségre vigyázott jobban, s mert nagyon akarta, hogy jó munka kerüljön ki a keze alól, a mennyiség háttérbe szorult. Nem volt nagy darab ember, de világéletében fizikai munkás volt, ezért nálunk is akkor érezte jobban magát, ha az építkezésen dolgozhatott, vagy, ha szállítómunkás lehetett. Sokszor mondogatta, ha időt tudtam szakítani arra, hogy tovább beszélgessünk:

— Tetszik látni, nevelő úr, én már megmaradok annak, aki voltam. Otthon is akkor mentem haza vidámabban, ha jól kidolgoztam magam. Ne tessék engem már innen eltenni.

Ha azt mondom neki, jól van, Farkas, alighanem ez lesz az utolsó munkahelye a szabadulás előtt, még a zárkában is szívesebben takarított. Akkor voltak vele problémák, ha olyanokkal került egy zárkába, akikben több volt a rosszindulat, mint a jó szándék. Mint hiszékeny embert, könnyen beugratták. Ilyenkor kellett egyszer-kétszer felelősségre vonni a hat esztendő alatt. Egészen ostoba, gyerekes dolgokba képes volt belemenni, csak azért, hogy elkerülje a molesztálást. Később majdnem sírt a fegyelmi kihallgatáson. Egyre azt hajtogatta:

— Mi lesz, ha a feleségem is megtudja, hogy megfenyítettek? Nincs elég baja szegénynek a hat gyerekkel, még én is bánatot okoztam neki. Leváltanak a munkából, hogyan küldjek nekik pénzt? Márpedig a keresetemet a jövőben is haza szeretném küldeni. Nehéz egy magányos asszonynak hat gyerekről gondoskodni. Tudom én, hiszen elmondja, amikor beszélőre jön. Akkor sem volt könnyű mindent megvenni nekik, amikor én is otthon voltam. Pedig nem kerestem rosszul, és a fizetésemmel mindig rendesen elszámoltam a feleségemnek.

EGYSZER MEGKÉRDEZTEM TŐLE, ha ilyen rendes volt a feleségéhez, s mint mondja, a gyerekeihez is, hogyan lett többszörös visszaeső? Nem tudott választ adni. Csak hümmögött. Azt mondta, ha többet ivott, mint kellett volna akkor nagylegény lett. Nem tudta elviselni, ha az italboltban pl. meglökte valaki. Garázdaság, súlyos testi sértés okozta azt a hat évet is, amelyet ebben a büntetésvégrehajtási intézetben töltött le... Mostanában azonban csendesebbnek látom. Jól ismerem, hiszen egy községben lakunk. Nem hallok olyasmit, hogy kocsmába látták volna ittas állapotban. Beszalad ugyan egy-egy pohár borra, de már megy is tovább. Ha valaki marasztalni akarja, visszaszól, nem ér rá, hétkor munkába kell állnia.

— S ha személyesen is találkoznak? — kérdezzük a nevelőtől.

— A buszmegállóban futunk össze időközönként. Mintha mi sem történt volna, úgy vagyunk egymással. Nem teszek említést arról, honnan ismerjük egymást, ő sem tesz rá célzást. Mint minden munkás, igyekszik a dolgára.

— Egyszer sem beszélgettek, amióta Farkas szabadult?

— De, beszélgettünk. A véletlen úgy hozta, hogy egy buszon mentünk hazafelé. A kocsi zsúfolt volt, nem tartottam alkalmasnak a helyet arra, hogy kérdezgessem Farkast. Láttam rajta, hogy ő sem venné szívesen, ha faggatni kezdeném. Alighanem arra gondoltunk mind a ketten, hogy majd ha leszállunk. Meg is mondta, amikor a megállóban ráköszöntem. Azzal kezdte:

— Köszönöm, hogy mások nem hallják a beszélgetést.

— Számított arra, hogy megszólítom? — kérdeztem tőle.

— Inkább csak éreztem.

— Hogy van?

— Jól vagyok. De kell-e ezt bizonyítanom, hiszen mindent meghall rólam a nevelő úr.

— Nem adok a mendemondákra.

— Hát igen, én is tudom, mit mondanak rólam, de nem érdekel a pletyka. Jó helyen dolgozom, az állami gazdaságban emberségesen fogadtak. Most nem félek a munkától. Túlóráznék is, ha lehetne. De azt mondják, abból a munkából, amit én végzek, elég a napi tíz óra. A magtárban vagyok, ahol bizony, vállra kell vennem naponta jó néhány mázsát. Ez azonban nem érdekel, a lényeg az, hogy jól keresek.

— Egyébként? — Nem értette a kérdést, ezért folytatnom kellett. — Mit szóltak a gazdaságban ahhoz, hogy a régi rakoncátlan Farkas megint itthon van?

— Nem az a Farkas van már idehaza, aki volt. Csendes ember vagyok. Nem ártok én már a légynek sem. Megtanulja ám az ember a börtönben, különösen ahonnan én szabadultam, hogyan kell viselkedni, amikor ismét hazamehet. Nagyon szeretem a családomat, értük élek és dolgozom. Azt hiszem, ezt bent is sikerült bebizonyítanom. Megmondom azt is, hogy voltak néhányan, amikor megtudták, hogy együtt fogunk dolgozni, azt mondták: Mit keres itt ez a börtöntöltelék? Túl kellett tennem magamat ezen. Mondjon mindenki amit akar, én a magam életét akarom élni. Nekem a hat gyerek többet számít, mint egy-egy rosszindulatú megjegyzés. Nincs igazam?

NAGYON IGAZA VOLT ENNEK AZ EGYSZERŰ EMBERNEK. Mikor megint találkoztam vele, azt mondtam neki: Még így is jobb, mint amikor bent mindent parancsra kellett végeznie. Lehajtotta a fejét. Látszott rajta, hogy a fegyházban letöltött hat év keserű emlékei gyötörték. Ballagtunk egymás mellett, s amikor elbúcsúztunk, megjegyezte:

— Felejteni is tudnak az emberek. Egy biztos: nem megyek vissza.

Nekem is ez a véleményem.

—K. I.—

Az út elején

Erzsi csendes, szerény, jól nevelt kislány benyomását kelti. Hihetetlen, hogy ez az alig tizenhét éves lány másodszor került vissza a börtönbe, méghozzá súlyos bűncselekmény elkövetéséért.

Az elmúlt esztendőben betöréses lopásért ítélték el kilenchónapi szabadságvesztésre. Erről így beszél:

— Barátommal a Vidám Parkban szórakoztunk. Nagyon jól éreztük magunkat. Pénzünk is volt, hiszen Jóska néhány nappal azelőtt kapta meg a fizetését. Pontosan már nem emlékszem miért, és hogyan vetette fel, hogy este jöjjünk vissza, és törjünk be a büfébe. Őrültségnek tartottam, hiszen ebből bajunk származhat, mondtam. De ő csak erősködött. Azt mondta, hogy soha senki nem fog rájönni, nem ismernek itt bennünket, a betörés után rögtön elutazunk. Egyszóval, bottal üthetik a nyomunkat.

Betörtek. Az alig száz forintért, melyet a pénztárban találtak. Erzsi kilenchónapi szabadságvesztést, a fiú pedig egy éven felüli büntetést kapott.

Február 29-én szabadult harmad kedvezménnyel a fiatalkorúak fogházából. Édesanyja felkereste a pécsi kesztyűgyárat. Megkérte az üzem vezetőit, hogy vegyék fel a lányát vállalatukhoz. Mivel Erzsi nem fejezte be az általános iskola nyolc osztályát, csak betanított munkás lehetett, de ígéretet kapott, ha tanulmányait befejezi, szakmát is tanulhat.

A fiatalkorúakra vonatkozó törvény értelmében Erzsi ma már tiszta erkölcsi bizonyítvánnyal rendelkezne, ha nem követett volna el újabb bűncselekményt.

Várták, de nem ment

— Miért nem ment el a kesztyűgyárba?

— Inkább otthon dolgoztam.

— Mit?

— Takarítottam, főztem.

— Mit szólt ehhez az édesanyja?

— Ő mindennap hajnali háromkor indult munkába, és csak késő délután ért haza fáradtan. Azt mondtam neki, hogy néhány hétig kipihenem a szabadságvesztés fáradalmait.

Erzsit hiába várták a kesztyűgyárban. A biztonságos életmód helyett a könnyelműséget választotta. Rendszeresen járt szórakozni, férfiakkal ismerkedett, és újra lopott.

— Miért tette, hiszen szabadulása után minden feltétele megvolt élete rendeződésére?

— Azt hittem, nem fogják észrevenni, hogy én vittem el a pénzt.

A lopott pénzen sálat, háromszáz forintos karórát és egy pár harisnyát vett. Ha dolgozik, első fizetéséből még többet is tudott volna vásárolni.

Ez a kislány felelőtlenül herdálja el fiatalságának legszebb éveit. Az ötödik osztályig 4,9 volt a tanulmányi eredménye.

— Miért hagyta abba a tanulást?

Vállrándítás volt a válasz, majd így folytatta:

— Többször, hosszabb időre elmentem hazulról, ezért a gyámhatóság intézetbe utalt. Nem éreztem jól magam. Édesanyámnak megfogadtam, ha hazavisz, megváltozom, és nem fogok többé elcsavarogni. Addig könyörögtem, és írtam neki, míg haza nem vitt.

— Hogyan vélekedik az újabb bűncselekményéről?

— Tudom, hogy könnyelmű vagyok, meg kellett volna várni, amíg lejár a feltételes kedvezmény ideje, mert azt is le kell töltenem...

A tizenhatodik

Cservák Margit régi ismerős. Azok közé tartozik, akikből szerencsére már kevesen vannak. Hetvenévesnek látszik, pedig csak negyvennyolc. Persze, ilyen életmód mellett ezen nem is lehet csodálkozni. Nem tudott válaszolni arra a kérdésünkre, hogy hányadszor van börtönben. A bírósági iratokból tudtuk meg, hogy eddig tizenötször volt büntetve. Ő nem tartja számon, számára ez nem lényeges.

Cservák Margit valamennyi bűncselekménye közveszélyes munkakerülés és lopás. Helyzete nagyon súlyos. Olyan mélyre süllyedt, hogy onnan már nagyon nehéz a felemelkedés.

Legutóbb huszonegy napot töltött szabadlábon. Tizenhatodszor is közveszélyes munkakerülésért tartóztatták le. Amikor Pécsre került, első kérése az volt, hogy helyezzék munkába.

— Miért kérte munkába helyezését?

— Ha az ember dolgozik, könnyebb a helyzete, tud magának vásárolni élelem-kiegészítést, és félre tud tenni szabadulás utánra is.

— Miért csak a börtönben akar dolgozni?

— Kint más a helyzet. Ott mindig akad, aki megszánja az embert, és fizet egy-egy korsó sört.

— A sörön kívül más nem érdekli?

— De — csillan fel a szeme —, a pálinka. Sörrel együtt, az igen! Az az igazi!

Ilyen életszemlélettel nem csoda, hogy fél életét a szabadságtól elzárva töltötte. A család, az élet szépségéről mit sem tud. Számára ez ismeretlen fogalom. Mégis volt egy nagyon őszinte, igaz megállapítása.

— Fiatal koromban könnyelmű voltam, nem törődtem a jövőmmel. Mit számított az a néhány hónap, amit börtönben töltöttem. Adtak enni, volt rendes ágyam, a többi nem érdekelt. A szabadulások után mindig a régi társaságomhoz tértem vissza. Ők sem voltak különbek nálam.

Amikor ezeket mondotta, önkéntelenül Erzsire gondoltam...

—Zimm—

Szülők és gyerekek

Olyankor jön rá az ember, hogy nem véletlenül élvez elsőbbséget a letiltásoknál a gyerektartás akkor is, ha valaki szabadságvesztés-büntetést tölt, amikor végigjárja a Pesti Központi Kerületi Bíróság sok-sok folyosóját, és tanulmányozza a tárgyalótermek ajtajára kifüggesztett jegyzékeket. Meglepően sok a gyermektartási ügy, illetve az olyan tárgyalás, amelyen a feleség a gyermektartási összeg felemelését kéri a bíróságtól. Az nyilvánvaló, hogy akár az egyik, akár a másik esetről van szó, a bíróság megítéli a tartásdíj, illetve a magasabb tartásdíj fizetését, ha ez indokolt. Ha pedig az apa szabadságvesztés-büntetést tölt, és dolgozik, tehát keres, a büntetésvégrehajtás gondoskodik arról, hogy a megfelelő összeg eljusson a gyerekhez.

Minél több ilyen jegyzéket olvas az ember a tárgyalótermek ajtaján, annál inkább gondolkozni kezd: milyen apa az olyan, aki egyik legemberibb kötelességéről igyekszik „megfeledkezni"? Kin akar bosszút állni, amikor nemhogy a megemelt összeget nem akarja kifizetni, hanem a tíz év előtt megállapított két-háromszáz forintot sem?

Sok szomorú gyermeksors tanúi voltunk már. Felkerestünk olyan édesanyákat, akik egyedül nevelnek két-három, vagy ennél is több gyereket. Elmondták ezek az édesanyák, hogy nagyon nehezen élnek, de amikor a gyerekekre terelődött a szó, csillogott a szemük az örömtől. Napestig tudták volna mesélni, melyiket miért szeretik, melyik a pajkosabb, a jobb tanuló, s milyen boldogok, amikor azzal jönnek haza a gyerekek az iskolából, hogy jó jegyet kaptak. Amennyi gond gyermeket nevelni, annyi örömet is tudnak szerezni az apróságok.

Beszélgettünk olyan édesapával is — az édesapát legszívesebben idézőjelbe raknánk —, aki azért háborgott, amikor megkapta az újabb szabadságvesztés-büntetést — és újra gyermektartási kötelezettség elmulasztásáért —, hogy: tessék, megint a felesége juttatta börtönbe. Akkor halkult el a hangja, amikor azt kérdeztük tőle: nem gondolt még arra, hogy egy apának legalább annyit, ha nem többet kell vállalnia a gyermeknevelésben, mint az édesanyának, hogy illenék valamivel többet adni haza, hogy enyhítsen a gondokon? Van olyan apa, aki belátja, hogy így volna rendjén, mások képtelenek belenyugodni, hogy az asszony keze még ide is „elér". Nem az asszony keze ér el „még ide is", a törvény rendelkezik így. S milyen jó, hogy így rendelkezik. Annál szomorúbb, hogy a törvény erejével kell apákat kötelességük teljesítésére kényszeríteni.

Sírt az egyik asszony a tárgyalóterem előtt. Megszólítottuk:

— Az ítélet bántja?

— Nem, az ítélet nekem kedvez. Annyit azonban elvártam volna a volt férjemtől, hogy megkérdezze: jól vannak a gyerekek? Láttam rajta, legszívesebben a köszönésemet se fogadná, amiért több pénzt kértem tőle. Tudom, hogy jól keres, sokkal többet, mint amikor a gyerektartást megítélték, miért nincs benne annyi emberség, hogy ítélet nélkül ajánlott volna fel nagyobb összeget. Látnia kell neki is, hogy ma már nem olyan árak vannak, mint tíz évvel ezelőtt. Arra hivatkozott, hogy a második házasságában is született már gyerek, és arról is gondoskodnia kell. Nagyon bánt, hogy törvény elé kellett vinnem a dolgot, de nem tehettem mást. Nekem nincs második férjem, csak a gyermekeimnek élek.

Néhány ajtóval odébb is gyerek miatt izzott a vita volt házastársak között. A vihar oka: a férj sehogyan sem akarta elfogadni azt, amit az asszony kért.

— Szóval sok? — csattant az asszony hangja. — S amikor a szép nyereséget megkapod, nem gondolnál a fiadra is?

— Mindig veszek neki valami ajándékot.

— Filléres dolgokkal ne tegyél nevetségessé bennünket. Csak annyit követelek tőled, amennyi a törvény szerint jogos. Egyébként írni fogok a vállalatodnak, hogy az egyéb juttatásokból is vonják le a gyerektartást. Nem én akartam, hogy itt találkozzunk.

Mindezt látva, a bíróságról kifelé jövet az ember akarva-akaratlanul arra gondol: milyen szerencse, hogy a szülők közötti vihart kiváltó gyerekek semmit sem tudnak arról, ami ezeken a folyosókon, illetve a tárgyalótermekben történik.

— iván —

SPORT

NB I. B

Kecskemét—SZEOL	1:2
MÁV DAC—Dorog	1:1
Békéscsaba—Pénzügyőr	1:0
Bp. Spartacus—Szállítók	3:0
Volán SC—Oroszlány	4:0
Ózd—Szolnoki MTE	2:3
Ganz-MÁVAG—Pécsi B.	1:1
Debr. VSC—Várpalota	0:0
Zalaeg. TE—Dunaújváros	2:0

1.	SZEOL	28	17	7	4	58:32	41
2.	ZTE	28	17	6	5	53:22	40
3.	MÁV DAC	28	12	12	4	48:28	36
4.	DVSC	28	13	8	7	31:22	34
5.	Dunaújváros	28	11	11	6	33:23	33
6.	Bp.Spart.	28	10	13	5	38:31	33
7.	Békéscsaba	28	10	12	6	37:31	32
8.	Dorog	28	9	12	7	31:27	30
9.	Kecskemét	28	8	10	10	48:47	26
10.	Volán SC	28	8	10	10	39:41	26
11.	Várpalota	28	7	12	9	24:33	26
12.	Oroszlány	28	8	9	11	41:44	25
13.	SZMTE	28	8	9	11	36:41	25
14.	G.-MÁVAG	28	7	8	13	25:34	22
15.	Pénzügyőr	28	5	11	12	24:39	21
16.	Szállítók	28	6	7	15	28:50	19
17.	Ózd	28	6	6	16	25:49	18
18.	Pécsi B.	28	5	7	16	26:51	17

NB II.

NYUGATI CSOPORT

Szekszárd—Szfv. MÁV	1:0
Pápa—Bauxitbányász	1:0
Táncsics SE—Pécsi VSK	1:0
Ajka—Pécsi Ércbányász	0:0
Bakony Vegyész—KOMÉP	3:2
Győri D.—Olajbányász	2:1
Almásfüzitő—Füzfő	1:1
Savaria—Zalaeg. Dózsa	3:2

1.	Szekszárd	24	16	5	3	38:13	37
2.	Füzfő	24	12	8	4	36:19	32
3.	Győri D.	24	13	3	8	37:30	29
4.	Pápa	24	11	6	7	35:28	28
5.	Pécsi Ércb.	24	11	5	8	28:19	27
6.	Bakony V.	24	10	6	8	31:28	26
7.	Savaria	24	10	5	9	33:35	25
8.	Zalaeg. D.	24	8	7	9	33:44	23
9.	Olajb.	24	9	4	11	28:37	22
10.	Bauxitb.	24	8	5	11	36:32	21
11.	PVSK	24	9	3	12	31:29	21
12.	KOMÉP	24	8	5	11	23:29	21
13.	Táncsics SE	24	8	4	12	33:35	20
14.	Ajka	24	6	8	10	18:31	20
15.	Szfv. MÁV	24	6	4	14	28:39	16
16.	Almásfüzitő	24	7	2	15	20:40	16

ÉSZAKI CSOPORT

Misk. VSC—Rakamaz	4:2
BVSC—Kisterenye	2:0
Esztergom—Salg. KSE	2:1
Vác—Kossuth KFSE	2:1
S.-újhely—Leninváros	1:0
Gyöngyös—Ikarus	2:2
Nagybátony—Kazincbarc.	0:0
V. Izzó—Nyíregyháza	3:2

1.	MVSC	24	16	6	2	45:18	38
2.	Nagybátony	24	11	9	4	37:18	31
3.	BVSC	24	14	2	8	51:34	30
4.	Kazincb.	24	10	9	5	37:27	29
5.	Leninváros	24	9	9	6	28:26	27
6.	Izzó	24	9	8	7	32:31	26
7.	KKFSE	24	8	9	7	26:22	25
8.	S.-újhely	24	7	9	8	25:24	23
9.	Vác	24	6	11	7	26:29	23
10.	Nyíregyháza	24	8	6	10	20:20	22
11.	Esztergom	24	8	6	10	34:45	22
12.	Kisterenye	24	5	8	11	28:39	18
	Gyöngyös	24	6	6	12	25:36	18
14.	Ikarus	24	5	8	11	26:39	18
15.	Salg. KSE	24	3	12	9	27:41	18
16.	Rakamaz	24	5	6	13	36:54	16

KELETI CSOPORT

Szegedi D.—Debr. EAC	0:1
Szolnoki MÁV—V. Láng	3:0
BKV Előre—Bp. Postás	1:0
Cegléd—MGM Debrecen	0:0
Szegedi VSE—KISTEXT	0:0
Jászberény—Szarvas	0:1
Kiskunhalas—Gyula	2:1
Budafok—Bp. Építők	6:0

1.	BKV Előre	24	13	8	3	33:14	34
2.	Budafok	24	12	8	4	45:19	32
3.	Kiskunhalas	24	13	5	6	30:23	31
4.	KISTEXT	24	12	5	7	35:24	29
5.	Gyula	24	9	7	8	40:36	25
6.	Cegléd	24	9	7	8	37:34	25
7.	DEAC	24	9	6	9	30:26	24
8.	Szegedi D.	24	8	8	8	23:21	24
9.	SZVSE	24	10	4	10	30:32	24
10.	Láng	24	6	10	8	30:31	22
11.	Sz. MÁV	24	6	8	10	36:36	20
12.	MGM Debr.	24	8	4	12	23:37	20
13.	Szarvas	24	7	5	12	19:38	19
14.	Bp. Postás	24	7	5	12	23:43	19
15.	Jászberény	24	7	4	13	22:30	18
16.	Bp. Építők	24	5	8	11	21:33	18

A csapatversenyekkel megkezdődött a hollandiai Voorburgban az ez évi cselgáncs Európa-bajnokság. Az elődöntőbe a Szovjetunió, Anglia, Hollandia és Franciaország együttese került. Magyarország a csapatküzdelmekben nem indult.

Válogatottunk a legjobb négy között

Nem hiányzott a magyar labdarúgó-válogatottnak a szerda esti belgrádi harmadik magyar—román mérkőzés. Először Budapesten, aztán Bukarestben (vasárnap 2:2 volt az eredmény) biztosíthatta volna csapatunk a helyét az Európa-bajnokság négy legjobbja között. De hát ha már nem élt a lehetőséggel, szerda este újra pályára kellett lépni Belgrádban.

Magyarország: Rothermel—Fábián, Páncsics, Bálint, Juhász István, Kű—Szőke, Kocsis, Bene, Zámbó, Juhász Péter.

Románia: Raducanu—Satmareanu, Deleanu—Dumitru, Lupescu, Dinu—Numweiler, Dobrin, Neagu, Domide, Lucescu.

Játékvezető: Chrisztosz Michasz.

Ellentétben az első két magyar—román mérkőzéssel, Belgrádban Románia csapata kezdett jobban, sőt az első félidőben jobbára ők uralták a pályát, inkább nekik voltak helyzeteik. Riasztóan idegesen játszottak a magyarok. Elpattantak az átadások, kapkodtak a játékosok. Rothermel ügyetlen labdakidobása hozta először helyzetbe a románokat, aztán védőinktől Lupescu akár gólt rúghatott volna, de szerencsére pontatlan volt a lövés. A magyar együttes a 14. percben vezette az első jó akciót. Zámbó beadását Bene hátra fejelte, de Kocsis nem jutott lövéshez. Aztán ennek az időszaknak a legjobbja: Zámbó 25 méterről lőtt, és Raducanu a kapu fölé ütötte a labdát.

A belgrádi mérkőzés a 27. percben hirtelen hasonlítani kezdett az előző kettőhöz: ismét Magyarország válogatottja jutott vezetéshez. Páncsics saját térfeléről nagyszerűen indította Szőkét, a szélső beadott, Bene jól fejelt, a labda azonban a kapusról kipattant Kocsis elé, aki lőtt; a kapusról újra felpattanó és a hálóba tartó labdát Lupescu még kézzel sem tudta kiütni. 1:0 Magyarország javára!

Hat percen át tartott az előny. Dumitru remekül tört előre; egy kényszerítő passz után visszakapta a labdát, a kapu elé játszott, az egyensúlyából kibillent Juhász Péter csak röviden tudott felszabadítani, és Neagu egyenlített (1:1). A félidő hajrájában erőlködtek a csapatok, de az eredmény nem változott.

A második félidőben mind jobban feljött a magyar válogatott. Már az első negyedórában megszűnt a románok fölénye, de ekkor még csak kiegyenlített volt a küzdelem. A 13. percben Kű és Deleanu összecsapott (a román játékos volt a hibás, de ő sérült meg jobban, le is kellett cserélni). Kű jókora ütést kapott az arcába — s ettől mintha kitisztult volna a feje. A csúnya ütést követően ő lett a magyar támadások első számú szervezője. Feljavulásával Kocsis is lélegzethez jutott, és a magyar csapat lett az úr a középpályán.

A 38. percben szerencsénk volt. Egy bal oldali beadásra Rothermel rosszul futott ki, nem érte el a labdát, és Domide az üres kapura fejelhetett. A labda mellé szállt. Döntő momentum volt! Ebben a pár percben veszélyesek voltak a románok, aztán 3 perccel a befejezés előtt eldőlt, hogy melyik csapat jut a legjobb négy közé.

Zámbó a bal oldalról laposan a 16-os vonalhoz játszott, Kű ötletesen átlépte a labdát, Bene két védő között is Szőke elé tudott játszani, és a szélső kapásból a jobb alsó sarokba lőtt. 2:1 a magyar válogatott javára. A hátralévő néhány percben akár újabb gólokat is szerezhetett volna csapatunk a teljesen megzavarodott román válogatott ellen — de már nem számított, hogy elmaradt a gólszerzés.

A magyar válogatott három mérkőzésen is bebizonyította, hogy jobb, mint a román csapat. Az első két meccsen kiengedte kezéből a győzelmet, Belgrádban viszont minden a legjobban sikerült. Pedig ez a meccs nem a legjobban indult. Az első félidő a román csapaté volt, de ellentétben az előző két találkozóval, együttesünk most jól bírta a második félidőt. Úgy látszik, használt, hogy hosszabb időn át együtt készültek a játékosok.

Nagyszerűen küzdött a csapat minden tagja. Rothermel ugyan bizonytalankodott, de szerencséje volt. A védők közül, sőt az egész csapatból Páncsics emelkedett ki, ám Juhász Péter és Bálint is megérdemli az elismerést. A középpályások a második félidőben — éppen a legjobbkor — jöttek fel, a három előretolt csatár egyformán részese volt a döntő gólnak, hiszen Zámbó indított, Bene előkészített, Szőke lőtt. A magyar válogatott, küzdőszelleméért, akarásáért, lelkesedéséért rászolgált az egyértelmű dicséretre.

Balczó győzött, Magyarország második lett

Véget ért Heidenheimben a nemzetközi öttusaverseny. Az utolsó számban, a terepfutásban a lengyel Peciak mögött Balczó András a második helyen végzett, és így 9 ponttal megelőzte a négy szám után még vezető nyugatnémet Essert. Csapatversenyben a magyar válogatott csökkentette hátrányát, de a vezető NSZK B-válogatottat megelőzni nem tudta.

Az összetett verseny végeredménye: 1. Balczó 5285 pont. 2. Esser 5276. 3. Bakó 5074. 4. Thade (NSZK B) 5051. 5. Ivanov 5045. 6. Rössler (NSZK B) 5005. ... 8. Onyiscsenko 4928. ... 11. Plank 4800. ... 15. Villányi 4726. ... 26. Pethő 4544.

Az összetett csapatversenyben: 1. NSZK B 15 479 pont. 2. Magyarország 15 139. 3. Szovjetunió 14 854. 4. Svédország 13 995. 5. SZK A 13 894. 6. Finnország 13 876.

Háromgólos Honvéd-vereség Jugoszláviában

A jugoszláviai hímlőmegbetegedések miatt elhalasztott Közép-Európa Kupa labdarúgó-mérkőzést lejátszották a jugoszláviai Zenicán. A KK-t védő Celik együttese váratlanul nagy gólkülönbséggel 3:0 (1:0) arányban nyert a Bp Honvéd ellen.

A Honvéd veresége ellenére is tartja első helyét a csoportban. Amennyiben az utolsó csoportmérkőzésén a Celik nyer Prágában a Sparta ellen, az élre kerül.

A szovjet csapat jutott tovább

Tbilisziben a két egyes mérkőzéssel befejeződött a Szovjetunió—Magyarország Davis Kupa-mérkőzés, az európai Azóna első fordulójában.

Először Baranyi és Korotkov lépett pályára. A várakozásnak megfelelően Baranyi három játszmában biztos győzelmet aratott: Baranyi (m)—Korotkov (sz) 6:2, 6:2, 6:2.

Ezzel 2:2-re alakult a mérkőzés állása.

Az utolsó mérkőzésen Metreveli ugyancsak három játszmában győzött Szőke Péter ellen, s így a szovjet együttes 3:2-es győzelmével bejutott a második fordulóba.

Metreveli (sz)—Szőke (m) 6:3, 6:3, 6:1.

Papp Lászlótól Toni Sailer veszi át az olimpiai fáklyát

A görögországi Olympiában július 28-án lobbantják fel az olimpiai lángot, amelyet azután 57 600 kilométeres útvonalon visznek a XX. Nyári Olimpiai Játékok színhelyére, Münchenbe.

Az APA osztrák távirati iroda jelentése szerint a lángot négy napig viszik Ausztrián át, s a különböző városokban, Bécsben, Linzben, Salzburgban és Innsbruckban ünnepségeket rendeznek az eseménnyel kapcsolatban.

A Magyarországról augusztus 21-én Hegyeshalomba érkező lángot Papp László, háromszoros ökölvívó olimpiai bajnoktól előreláthatólag Toni Sailer, a Cortina d'Ampezzó-i téli játékok háromszoros aranyérmes síelője veszi át.

A fáklyát vivő sportolók között, ezenkívül még az elmúlt idők több nagy osztrák sztárja található: Ernst Hinterseer, Karl Schäfer, Ellen Müller-Preis, Christe Haas és Beatrix Schuba.

A férfiak egy kilométert futnak a váltóban, a nők pedig 500 métert.

Brüsszel és Liége várja a négyes döntőt

Belgium ünnepel, mert a Heysel stadionban labdarúgó-válogatottja Olaszország 2:1-es legyőzésével eddigi legnagyobb sikerét érte el: bekerült az Európa-bajnokság négyes döntőjébe.

Belgium ünnepli a ma már kifogástalan, modern futballt játszó, ragyogó kondíciójú labdarúgóit, de mindjárt előre is néz, hiszen június 14. és 18. között rendezője lesz az Európa-bajnokság további mérkőzéseinek. A két középdöntőt Brüsszelben, az Anderlecht stadionban (35 000 néző fér be) és Liégeben, a Standard pályán (40 000) játsszák le, majd ugyanitt döntik el a harmadik helyet, s a finálé színhelye a csaknem 60 000-es brüsszeli Heysel stadion lesz.

A középdöntőben Belgiumnak az NSZK válogatottja az ellenfele, amelynek nyugatberlini mérkőzéséről a brüsszeli televízió is közvetítést adott.

Nem okozott meglepetést, hogy a szovjet válogatott Moszkvában 3:0-ra legyőzte Jugoszláviát, és ismét ott van az Európa-bajnokság legjobb együttesei között.

Győzelem Pescarában

Belgrád után Pescarában is remekelt a magyar vízilabda-válogatott. Az olaszok legyőzésével megnyerte a háromnapos nemzetközi tornát. Az eredmény: Sárosi és Magas (2—2), Bodnár dr., Kásás, Szívós és Konrád III dr., illetve De Magistirs (3), Marsili (2) és Averse góljaival 8:6 válogatottunk javára! A kitűnően játszó magyar csapat a mérkőzés során 6:2-re is vezetett... Különösen Molnár kapus volt elemében, aki három négyméterest hárított.

A torna végeredménye: 1. Magyarország 5, 21:12, 2. Szovjetunió 5, 17:11, 3. Olaszország 2, 4. NSZK 0 pont.

NDK—Magyarország 3:1

A Vágóhíd utcai teremben játszották le az NDK—Magyarország férfi röplabda-válogatott mérkőzés visszavágóját.

A világbajnok NDK-együttes ezúttal is igazolta hírnevét, és izgalmas, színvonalas játékban 3:1 (—10, 11, 12, 12) arányban győzte le Magyarország együttesét.

Brundage lemond

Avery Brundage, a NOB elnöke, a Mexikói Sportszövetség meghívására a középamerikai állam fővárosába érkezett. Brundage sajtóértekezletén ismételten megerősítette, hogy az idén lemond elnöki tisztéről, viszont arra a kérdésre nem válaszolt, hogy kit javasol utódjának.

A továbbiakban kifejtette álláspontját a Kínai Népköztársaság NOB-tagságával kapcsolatban: „Örömmel látnánk a Kínai Népköztársaságot a nemzetközi bizottságban, s reméljük, ez hamarosan megtörténik" — mondotta.

RÖVIDEN

Anglia amatőr labdarúgó-válogatottja Plymouthban 4:0-ra győzött az olasz amatőrválogatott ellen.

Nem bír egymással Hollandia és Bulgária utánpótlás labdarúgóválogatottja: az EB negyed döntőjében első mérkőzésük 2:2-re, a második 0:0-ra végződött, így harmadik találkozón dől el a továbbjutás.

Lemondta az olimpiai részvételt Brazília vízilabda-válogatottja. Az ok: az utóbbi hónapokban rendkívül gyenge teljesítményt mutatott a csapat. A lemondással a 16-os mezonyben egy hely megüresedett.

A Japán Olimpiai Bizottság közleménye szerint Fukuoka japán város bejelentette igényét az 1978-ban esedékes VIII. ázsiai játékok megrendezésére.

Az eltőernyős világbajnokságra készülő magyar válogatott keret tagjai háziversenyen vettek részt. Az egymás közti viadal során a 600 m-es késleltetett csoportos célbaugrásban a Hüse, Mészáros, Janovich, Varga J. összetételű csapat minden tagja a célkereszt közepében ért földet, s eredményükkel beállították a szám abszolút világcsúcsát.

Csehszlovákia veretlenül lett első az asztaliteniszezők Európa Ligájában, miután az utolsó mérkőzésen a szovjet fővárosban 5:2 arányban legyőzte a Szovjetunió válogatottját. 2. Szovjetunió, 3. Magyarország, 4. Svédország, 5. NSZK, 6. Anglia, 7. — ezzel a kicsi Franciaország.

A Heti Híradó XVI. évfolyam, 18. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Albert Einstein: Az elektronikus számológép megoldhat, de nem állíthat fel problémákat.

Könyvjutalmat nyertek: Dóczi Sándor elítélt, Szekszárd; **Kállai Mihály/9** elítélt, Sopronkőhida; **Orgován Ferenc** elítélt, Bp-i Fegyház és Szigorított Börtön; **Kovács Sándorné** elítélt, Kalocsa; **Anka Béla** elítélt, Sátoraljaújhely.

Minden eddiginél szigorúbb ellenőrzés az olimpián

Hadüzenet a doppingnak

Az olimpia közeledtével ismét előtérbe kerül a sportélet egyik közismert problémája, a „dopping". Bár az ajzószerek használata szinte egy idős a sporttal, mind a mai napig heves vitára ad okot, és körülötte sok fogalom és probléma még mindig tisztázatlan.

KÜLÖNBÖZŐ NÉZETEK

Mind ez ideig még az sem volt tisztázott, hogy mi számít doppingolásnak, mi nem — mondta dr. Frenkl Róbert, a TF tanszékvezető tanára. — Hazai körökben is volt olyan nézet, hogy ha a szert nem természetes úton — nem szájon át —, hanem például a vérerekbe vagy az izomba, injekció formájában juttatják be, doppingnak minősítendő. Más vélemény szerint bármilyen tabletta használata is ezzel egyértelmű. Ismert ugyanis, hogy hatóanyagot nem tartalmazó tablettákkal — pszichikai átvételek révén — szintén lehet hatást elérni.

A legelterjedtebb doppingolószerek az úgynevezett pszichostimulánsok. Legismertebbek a különböző amphetaminkészítmények, amilyen például az altedron is. Ezek a központi idegrendszer aktivitását fokozzák, ingerlékenységét növelik, úgyszintén a lelki és fizikai teljesítőképességet is; könnyedséget, nagy munkakedvet okoznak. Ugyanakkor rontják a magasabb rendű idegtevékenységet, az ítéletalkotást, a megfigyelést.

KÁBÍTÓSZEREK

Paradoxnak hat — folytatta dr. Frenkl Róbert —, pedig alaposabb élettani meggondolás után nem az: a serkentőszerekkel egyidejűleg a kábítókat is alkalmazzák doppingolásra. Ezek a központi idegrendszerre ható ajzószerek még veszélyesebb csoportját alkotják. Fájdalomcsillapítók, amelyeket — különösen a morfint — főként a nehéz atlétikában alkalmaznak. E gyógyszerek csökkentik a szorongást, a fájdalomtól való félelmet, és eufóriás, „boldog" közérzetet idéznek elő. Szenvedélyes viták zajlottak a körül, hogy az úgynevezett anabolikus steroidok — amelyeket világszerte általában a súlyemelők használnak — doppingnak számítanak-e. Kiderült, hogy nem, mivel az „anabolikákat" — például a nerobolt — rendszerint csak a felkészülés és nem a verseny időszakában szedik az „erős emberek".

A doppingfronton az egyértelmű rendcsinálás — nem olyan egyszerű. Azért nem, mert a központi idegrendszerre ható szerek is végső soron — gyógyszerek, amelyekre a sportolóknak orvosságként is szükségük lehet. Közismert probléma: ha a verseny előtti éjszakát a sportoló álmatlan nyugtalanságban tölti, eredményeinek nyilván nem használ. Ilyenkor egy enyhe altató igen jó hatású lehet, s ez önmagában semmiképpen sem minősíthető doppingolásnak. Ám egy esetleges vizsgálat még másnap is kimutathatja az altatószer használatát, és a versenyzőt kizárhatják.

TILTÓ LISTA

Érthető, hogy mindmáig nagyon sok zavart és bizonytalanságot okozott, egyáltalán mi minősül doppongolószernek — hangsúlyozta a szakértő. — A Nemzetközi Olimpiai Bizottság a közelmúltban listát adott ki, amely az előzőnél bővebb, és a tiltott szereket teljesebben tartalmazza. A müncheni olimpián minden eddiginél erősebb kontrollra számíthatnak a versenyzők. Ugyanakkor kívánatos bizonyos tűrési határok megjelölése, hogy az élsportolók erőnlétének javítása, gyógykezelése lehetséges legyen. Ne egyszerűen valami tiltott szernek a szervezetben való jelenléte, hanem a szer mennyisége döntse el, hogy történt-e tiltott doppingolás vagy sem.

TUDOMÁNY TECHNIKA

Élet a halál után

A Visnyevszkijről elnevezett moszkvai sebészeti intézét tudományos kutatói (A. Sz. Konikova, A. V. Pogaszova és V. I. Nyikulin) roppant érdekes kísérletekről számolnak be a Nature című tekintélyes angol természettudományos folyóirat hasábjain. A szovjet kutatók voltaképpen azt kívánták meghatározni kísérleteikkel: mekkora a valószínűsége, hogy valakit vissza lehet hozni a halálból? Lényegében a halál molekuláris mechanizmusát tanulmányozták, és egyfajta szív-tüdő gép segítségével arra kerestek választ: mi történik a fehérjeszintézissel, miután a kísérleti nyulak halála beállt? Kísérleteiknek az a legfőbb eredménye, hogy a közvetlenül a halál utáni lehűtés megnöveli a reanimáció — az életre keltés — lehetőségeit és a fehérje-bioszintézis halál utáni helyreállítását.

A szovjet kutatók érdekes módszerhez folyamodtak kísérleteik során. Radioaktív izotóppal „nyomjelzett" lizint (egyfajta aminosavat, a fehérjék alkotórészét) kevertek a szív-tüdő gép oxigénnel dúsított véréhez, hogy ezen a módon meghatározhassák a különböző szervek halál utáni fehérjeszintetizáló képességét. A halál beállta után bizonyos időközönként a kísérleti nyulat rákapcsolták gépükre, és érzékeny magfizikai műszerekkel mérték, mennyi „nyomjelzett" lizin épül be a vizsgált szervekbe — ebből meghatározták, hogy a halált követően, meghatározott időközönként, melyik szerv milyen mértékben veszítette el fehérjeszintetizáló képességét.

A kísérletekből és mérésekből egyértelműen kitűnt, hogy a leghamarabb az agy károsodik: a halál beállta után már öt perccel elveszíti fehérjefelépítő képességét. Fél órával a halál beálltát követően már valamennyi szerv fehérjegyártó képessége megszűnik.

A szív-tüdő gép segítségével a szovjet kutatók különböző időpontokban próbálták reanimálni — életre kelteni — kísérleti állataikat. Ezekből a kísérletekből kiderült, hogy a legtöbb szerv fehérjeszintézise helyreállítható, ha a beavatkozásra legkésőbb a halál beállát követő 20 percen belül sor kerül.

Konikova és kollégái úgy vélik, hogy a fehérjeszintézis lezáródása a „halott" szervekben olyan anyagok felgyülemlésének tulajdonítható, amelyek akadályozzák a „nyomjelzett" aminosav felvételét és nem a szervekben a halált követő degeneratív — elfajuló — elváltozásoknak. Úgy érvelnek, hogy a kísérleti nyulak testének lehűtése éppen ezeknek az anyagoknak a felgyülemlését akadályozza meg, s ezzel megnöveli azt az időtartamot, amelyben a fehérjeszintézis még helyreállítható. Valószínűnek tartják, hogy az új megállapítások eredményeként valamennyi szervben — még az agyban is, bár kisebb mértékben — helyreállítható a fehérjeszintézis a halál beállát követő egy órán belül, ha a szervezetet 25 fokra hűtik le.

A kísérletek meglepő fordulata, hogy nemcsak a bioszintézist sikerült helyreállítani a halott kísérleti nyulakban, hanem az állatok szívverését, légzését, sőt, egyes esetekben még motorikus válaszaikat is. Ez annyit jelent — állítják a szovjet kutatók —, hogy a halál utáni lehűtés megnöveli az életműködések megszűnése és az életképesség elveszítése közötti időtartamot.

Rovarirtás vegyszer nélkül

A növénykártevők életciklusának gondos tanulmányozása révén csökkenthetjük az elpusztításukra felhasznált, de egyszersmind természeti környezetünket is szennyező vegyszerek mennyiségét — ez a tanulsága azoknak a vizsgálatoknak, amelyeket a gyapjas lepkék elpusztítására indítottak a baskir biológiai intézetben. Baskíriának jó oka van a gyapjas lepkék elleni védekezésre: az 1940-es évek végén a köztársaság tölgyfaállományának több mint harmadrészét elpusztították a gyapjas lepkék, azután ugyanolyan rejtélyesen eltűntek, ahogyan jöttek. Csaknem teljesen bizonyos, hogy a gyapjas lepkék nagy tömegű elterjedése egybeesik a fokozott naptevékenységgel, a „csendes" nap éveiben nyoma sincs járványszerű pusztításaiknak. Egyelőre még nincs magyarázat erre a rejtélyes összefüggésre, de a kutatók tisztában vannak vele, hogy a gyapjas lepke nagy tömegű elterjedése földi tényezőkkel is összefügg. A gyapjas lepkék lárvái tavasszal a tölgyek fiatal leveleivel táplálkoznak. Ha a nap tavasszal a szokásosnál korábban fordítja melegebbre az időt, a lárvák a tölgyfalevelek kifejlődése előtt kikelnek, és így élelem híján elpusztulnak. Ha viszont túlságosan hideg az idő, kitolódik a lárvák kikelésének időpontja — addigra annyira megerősödnek a levelek, hogy már alkalmatlanok a lárvák táplálkozására, tehát ugyancsak elpusztulnak a kártevők. Ezeket az összefüggéseket máris hasznosítják Baskíriában a gyapjas lepkék elleni védekezésre. Kora tavasszal repülőgépekről beszórják az erdőket, de nem rovarirtó szerekkel, hanem hamuval és korommal. A hó sötét felszíne így több napmeleget nyel el, korábban felolvad, és a lárvák már akkor kikelnek, amikor még egyetlen levél sincs a fákon. Ez az egyetlen megoldás is bizonyítja, hogy a növényvédő vegyszerek használatát ugyan nem adhatjuk fel teljesen, de más módszerrel is mérhetünk csapást az erdőinket, mezőinket fenyegető rovarokra.

A nők tovább élnek, mint a férfiak!

Majd az egész civilizált világban bebizonyosodott, hogy a nők tovább élnek, mint a férfiak. A legfrisebb hírek szerint, a Bolgár Népköztársaságban ez idő szerint 428 olyan ember él, aki 100—110 évvel ezelőtt született. Ezek közül 174 férfi, 254 nő. Ez a statisztikai adat is bizonyítja, hogy a 100 évnél idősebb emberek közül jóval több a nő, mint a férfi. De valamennyiünk életkorát is túlszárnyalja a Rakovo községben lakó Dimka Gorova asszony, aki ebben az esztendőben 119. születésnapját ünnepelheti, s még ma is elég jó egészségnek örvend.

Tapasztalhatjuk, hogy társasutazásokon, üdülőkben jóval több idősebb, magányos nőt találunk, mint egyedülálló, idősebb férfit.

Legnagyobb a különbség a Szovjetunióban, ahol a nők átlag 8 évvel élnek tovább, mint a férfiak. Az Egyesült Államokban ugyanakkor 6 év különbség mutatkozik a nők javára.

A születésnél máris érdekes dolgok derülnek ki. 162 halva született fiúgyermekre csupán 100 halva született leánygyermek jut. Ennek ellenére élve születéskor még mindig a fiúgyermekek vannak többségben. Ez a különbség azonban lassan kiegyenlítődik. Mire a két nem képviselői a 20—25. életévet elérik, már egyenlő arányszám alakul ki. Ez az egészséges arány később, különösen az idős korban, a nők javára tolódik el. Raymond Pearl biológus kiszámította, hogy 100 000 leánygyermek közül 2281 eléri a 90 évet, vagy még magasabb kort is, 100 000 fiúgyermekből viszont csak 1523.

A nők és a férfiak biológiai és életmódi különbségeire vonatkozóan, alapos tanulmányokat végeztek.

Az élettartam összehasonlítására R. B. Vance professzor és F. C. Madigan lelkész olyan két csoportot választott vizsgálata tárgyául, ahol a nők és a férfiak életmódjában nincs különbség. Az egyik csoport az apácák, a másik a férfi szerzetesek közül került ki. Ezeknek nincs családjuk, munkakörülményeik is azonosak, így pl. a szerzeteseket foglalkozási betegségek nem kínozzák. Ha ennél a vizsgálatnál azonos halálozási szám lett volna, el kellene fogadni azt az elméletet, hogy kint az életben, az életmódkülönbség az oka annak, hogy a nők tovább élnek. Igen ám, csakhogy a zárdában és kolostorban végzett vizsgálatok váratlan meglepetéssel szolgáltak. Az apácák is magasabb kort érnek el, mint a férfi szerzetesek.

Vannak, akik azt állítják, hogy a modern civilizáció az életmódot illetően, a nőknek kedvez, s ezért hosszabb az átlagos életkoruk. Hozzáteszik, hogy a modern technika nagymértékben megkíméli a nők erejét.

Másrészt a leánygyermekek és a nők sokkal kevésbé vannak az élet folyamán veszélynek kitéve, mint a férfiak.

Ellenállóképességük egyedülálló

Azt is tapasztalták, hogy a női nem a betegségekkel szemben sokkal ellenállóbb, mint a férfiak. Közismert, hogy sebészek szívesen operálnak öreg hölgyeket, mert ellenállóképességük egyedülálló, gyógyulási tendenciájuk is jó. „Vénasszonyokat mindig szívesen operálok, mert . elpusztíthatatlanok" — mondta egy neves magyar sebészprofesszor. Ugyanez az öreg férfiakról nem mondható el.

Német tudósok a világháborúra utalnak, amely több férfit követelt áldozatul, mint nőt. Igen ám, csakhogy a nők olyan országokban is tovább élnek, amelyek nem viseltek háborút.

Olasz tudósok járnak talán a legközelebb az igazsághoz: szerintük a különbség biológiai okokra vezethető vissza. A női szervezet könnyebben alkalmazkodik a külső körülményekhez.

Más a helyzet a kevésbé civilizált országokban, és az elmaradott körülmények között élő népeknél, ahol a nők életereje gyorsan kimerül. Nehéz munkát végeznek, korán kötnek házasságot, és a túlságosan gyakori szülés idő előtti öregedést okoz. Ráadásul hátrányos társadalmi helyzetben vannak.

A férfi a gyengébb nem

Ami a férfiakat illeti, az ő életük különböző veszélyeknek van kitéve. A foglalkozási ártalmak, és a foglalkozási betegségek több férfit sújtanak, mint nőt. A férfiak között különösen elterjedt az alkoholizmus és egyéb káros szenvedély. A francia orvosok máris készek a felelettel: a férfiak közül elsősorban azért halnak meg olyan sokan, mert iszákosak. Egyről azonban megfeledkeznek a tudósok: a mai foglalkozásokkal járó rohanás, tülekedés, a pénz utáni hajsza, az állandó feszültség megrövidíti a férfiak életét. Korunk egyik legelterjedtebb betegségében, a koszorúér-bántalmakban, is sokkal több férfi hal meg, mint nő. Ez talán azzal függ össze, hogy a férfiak a keringési betegségekkel, mindenekelőtt a vérnyomásos betegségekkel és a koszorúér-bántalmakkal szemben érzékenyebbek. Hogy ez miért van így, azt nem tudja senki.

A nő kapocs a férfi és a világ között

A nő tud maga köré otthont teremteni, ha egyedül van, a férfi soha. Ha a férj hal meg előbb, az asszony életritmusa szinte semmi változást nem szenved. Ugyanazokat az ételeket főzi, mint férje életében, ugyanabban az időben étkezik, és ugyanakkor tér pihenőre. De nem így a férfi!

Régi tapasztalat, hogy a rövid időre magára hagyott férj nem törődik eléggé magával, nem eszik meleg ételt, megelégszik ebéd helyett egy-két szelet vajas kenyérrel. Nem találja a lakásban a helyét, korábban vagy később kerül az ágyba, mint ahogyan azt felesége „vezénylete" alatt megszokta. Hiába örvendenek a férfiak a kellemesnek ígérkező hosszabb-rövidebb szalmaözvegységnek, ez a „boldogság" mindössze egy-két napig tart, harmadnap már nem találják a helyüket. A végérvényesen magára maradt férj pedig egyenesen siralmas helyzetbe kerül, nincs türelme saját ellátásáról annyi gondossággal törődni, mint ahogyan azt felesége életében megszokta.

Sajátságos, hogy az egyedül maradt nők gyakran teszik nevük elé az özv. szócskát, míg a férfiak soha. Ha ennek a jelenségnek az okát kutatjuk, azt kell feltételeznünk, hogy a férfiak őrzik inkognitójukat, tehát védekeznek. A nők a világ felé tárják ki bánatukat, vagy szerény formában, akaratlanul is közlik magányosságukat.

Az emberi élet, hála a modern higiénének, a javuló szociális helyzetnek és az orvostudomány fejlődésének, meghosszabbodott De, hogy a nők miért vannak az élettartam tekintetében előnyösebb helyzetben, mint a férfiak, erre a kérdésre a kutatók még nem adtak végleges választ.

Dr. M. A.

Földrengések mágneses előre jelzése

A földmágneses tér helyi változásainak pontos tanulmányozása igérkezik a leghatékonyabb eszköznek a földrengések és a vulkánkitörések előre jelzésére — állítja I. Pudovkin szovjet kutató. Kijelentését a Szovjetunió különböző területein, főként Kamcsatkában végzett tízéves kutatómunkájának megfigyeléseire alapozza. Ennek során műszeres mérésekkel kimutatta, hogy a vertikális földmágneses erők jelentősen csökkennek a vulkánok kitörése előtt. A Kazahsztán déli részén végzett kutatások is felcsillantják a reményt, hogy sikerül megtalálni a közvetlen összefüggést a földmágneses tér változásai és a vulkánkitörések között. A vizsgálatoknál az az alapgondolat, hogy a földrengések a Föld mélyében végbemenő folyamatok energiájának külső megnyilvánulásai. Ezek a folyamatok nemcsak a földkéreg üledékes és gránitrétegeit érintik, hanem a bazaltrétegeket is, márpedig a bazaltrétegek mágneses aktív kőzeteket is tartalmaznak, következésképen termomágneses átalakulásaik jól kimutathatók. A geomágneses módszer tehát egyetemes vizsgáló eszköz lehet a földrengések előre jelzésére, általában a Föld mélyében végbemenő folyamatok felismerésére.

Nem is ostobaság!

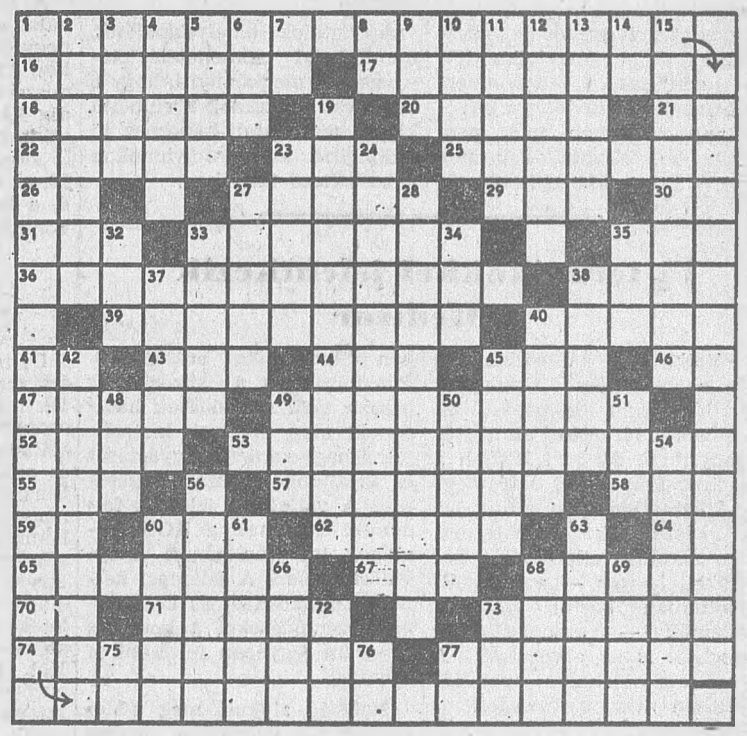

Vízszintes: 1. Anatole France írja egyik regényében (folyt. a függ. 1. és a vízsz. 53. sz. alatt). 16. Hajszolta. 17. Alkázásra alkalmas, a természet színeit utánzó tarkaság. 18. Félrevezet. 20. Az impresszionista festészet legkövetkezetesebb képviselője (Claude, 1840—1926). 21. Americium. 22. Lanza a másik neve. 23. Hevesi község (ford.). 25. Francia megye, a francia forradalom egyik csoportjának névadója. 26. Bot végek! 27. Irattárba helyez. 29. EIN. 30. Jóga közepe. 31. Idegen női név. 33. Közel-keleti főváros, 1943-ban jelentős konferencia színhelye volt. 35. Azonosak! 36. Bűnbandák vezetői. 38. Kazuár-féle madarak. 39. Új lakásba költözéskor kell kitölteni. 40. „A" balkezes. 41. Az FTC labdarúgója. 43. . . . fa (ékszer). 44. A retusálás kezdete! 45. Mennyboltja. 46. Óda kezdés! 47. Angol régész (Sir Arthur, 1851—1941). 49. Csökkenthető a sebessége. 52 Torday vezetéknevű színésznőnk keresztnéve 55. Török rang volt. 57. . . . fejszének a nyele. 58. Névelő is. 59. Hangtalanul búg! 60. Plazma páratlan betűi. 62. Zongoraművésznő (keresztneve kezdőbetűjével, 1883—1957). 64. Azonos betűk. 65. Hajat hullámosít. 67. Békeidőben van! 68. Megőrzésre átad. 70. Alumínium. 71. Vajat tesz a kenyérre. 73. Kréta királya, a monda szerint Zeusz fia. 74. Hányavetí, nemtörődöm viselkedés. 77. Több tételes, nagyigényű zenei mű.

Függőleges: 2. Aranybányászatáról híres erdélyi település, a rómaiak idején Ampelum volt a neve. 3. Mátrai hegycsúcs, kedvelt kirándulóhely. 4. A kaukázusi hegyi népek ellenes mozgalmának vezetője volt a múlt század elején. 5. Zenei együttes. 6. „. . . túl a rácson". 7. Bárium. 8. Üres sut! 9. Ráemelés része! 10. Forrón fogyasztott szeszes ital. 11. A függ. 50. eredeti helyesírással. 12. Mustárgáz. 13. Angol fizikus, 1922-ben kémiai Nobel-díjat kapott. 14. K. Z. 15. Rendőrségi gépkocsi. 19. Megközelítőleg ennyi idős az Európában feltárt bronzkori kultúra. 23. Az augsburgi ütközet vesztese. 24. Kóristagok. 27. Ragu. 28. Ártanak (két szó). 32. Majdnem abba! 33. Húsvétkor festik. 34. Helyette inkább más! 35. . . .-Darja (szovjet—afgán határfolyó). 37. A hamleti kérdés kezdete. 38. A Noszty-fiú . . . Tóth Marival. 40. . . . provocateur (beugrató ügynök). 42. Apró, törékeny játékszer. 45. A Füles legfrissebb száma. 48. Nem adott kosarat 49. Főváros, rövidítve. 50. Lángész. 51. Vajon ők? 54. Önző. 56. Háztartási kisgép. 60. Gershwin operájának egyik címszereplője 61. Humorista (György) 63. Sértő. 66. A . . . ördöge (Gérard Philippe egyik filmje. 68. Ezen belül kesztyűs kézzel bánnak egymással. 69. Nyakbavaló prémek. 72. Noé betűi. 73. MAA. 75. A hegy belseje! 76. Angol autók jelzése. 77. Kállum és kén.

Beküldési határidő: 1972. június hó 3.

Zeeti HÍRADÓ

XVI. ÉVFOLYAM, 21. SZÁM 1972. MÁJUS 20.

A tudomány a népgazdaság fejlődését szolgálja

Friss István akadémikus nyilatkozata

Tíz évvel ezelőtt a Magyar Tudományos Akadémia közgazdaságtudományi bizottsága a magyar közgazdasági kutatás fő témáit két kérdésben jelölte meg. Az egyik: a népgazdaság tervezésének tökéletesítése; a másik: a népgazdaság vezetésének és irányításának fejlesztése. Ezekről a feladatokról adott nyilatkozatot *Friss István* akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetének igazgatója. Elmondotta többek között, hogyan igyekeztek megoldani az adott problémákat és határozottabb formában megközelíteni, megvizsgálni — csak például és többek között — a mezőgazdaság fejlődésének, vagy a fogyasztásnak milyen arányait célszerű tervezni. Foglalkoznak a vállalati érdekeltség és jövedelemszabályozás problematikájával, a termelőszövetkezeti termelési viszonyok fejlesztésével, vagy az ármechanizmus működésével.

Újabb három fontos tényező együttes hatására módosult és tovább fejlődött kutatásaink iránya. Első helyen az MSZMP tudománypolitikai irányelveit említem — mondotta —, amelyek kiemelték annak fontosságát, hogy a kutatásokat a társadalmunk számára legfontosabb kérdésekre összpontosítsuk. A második fontos tényező az országos távlati kutatási terv kialakítása volt. Intézetünk javaslatára kiemelt témaként került a tervbe, a „Gazdaságpolitikánk tapasztalatainak elemzése, javaslatok a továbbfejlesztésre" című téma. Az említett témát intézetünk fő kutatási feladatává választotta. Nemrég elkészült négyéves, 1975-ben végződő kutatási tervünk tematikája, amelyet e fő irány köré csoportosítottunk. A tervezés témakörében többek között olyan kérdéseket vizsgálunk, mint az ipar és a mezőgazdaság kapcsolatainak szerepe a gazdasági fejlődésben, a gazdaságpolitika és a szociálpolitika, a népgazdasági struktúraváltozások egyes tényezőinek vizsgálata.

Friss István akadémikus nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy az említett, illetőleg kiemelt témákkal nemcsak intézetük foglalkozik. Elmondotta, hogy intézetük a gazdaságirányítás reformjában jelentős szerepet vállalt. Intézetük több szerződést kötött az Országos Anyag- és Árhivatallal, a Tervhivatallal és egyet az Ikarusszal is. A szerződéses munkák pozitív hatása abban mutatkozik meg, hogy közvetlen kapcsolatot jelent a tudomány és a gyakorlat között.

BNV. BNV

A városligeti vásárvárosban szinte óráról órára fokozódik a munka üteme. Több mint 40 építő-, szakipari és dekorációs szakma, mintegy 1200 képviselője szorgoskodik, hogy a nyitásra minden készen álljon.

Az idén jóval több a vásáron részt vevő országok, kiállítók száma, mint az előző években. A kiállítók viszont az idén sem szenvedhetnek semmiben sem hiányt. Ezért elvégezték a szükséges karbantartási munkálatokat már az összes pavilonban, a millenniumra kiépített vízhálózat, út- és járdahálózat megrongálódott szakaszait rendbe hozták, s gondoskodtak a korábbinál több — a kiállítók által megrendelt — villamosenergia szolgáltatásáról. A 20-as számú pavilonban és még néhány más helyen a villamosenergia-ellátásra új módszert vezettek be. Könnyen felszerelhető, majd áthelyezhető villamosenergia-szolgáltató síncsatornát építettek ki, amelyről a pavilon bármelyik pontjánál leágazást vezethetnek a működés közben bemutatandó géphez, berendezéshez. Az angol pavilonban padlócsatornás közműellátásról gondoskodtak, s ennek segítségével a padozat feltörése nélkül lehet villanyt, vizet, leágazó csatornát vezetni a kiállítási standhoz.

Kitüntették az élelmiszeripar kiváló újítóit

Az élelmiszeripari újítási verseny tavalyi eredményeit értékelte *dr. Gergely István* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes az ÉDOSZ székházában tartott ünnepségen, amelyen részt vett és felszólalt *Tasnádi Emil*, a Találmányi Hivatal elnöke is.

Az élelmiszer- és a fagazdaság területén 1971-ben megvalósított 4300 újítás 1972 millió forint megtakarítást eredményezett, s ezekért az újítóknak, feltalálóknak tíz és fél millió forint díjat fizettek ki. Csupán az élelmiszeriparban hasznosított újítások és találmányok 79 milliót eredményeztek. Ez utóbbi terület legjobb feltalálói és újítói közül heten arany, 15-en ezüst és 38-an bronz fokozatú kiváló újító kitüntetést kaptak az ünnepségen.

ÚJ ÜZEM CEGLÉDEN

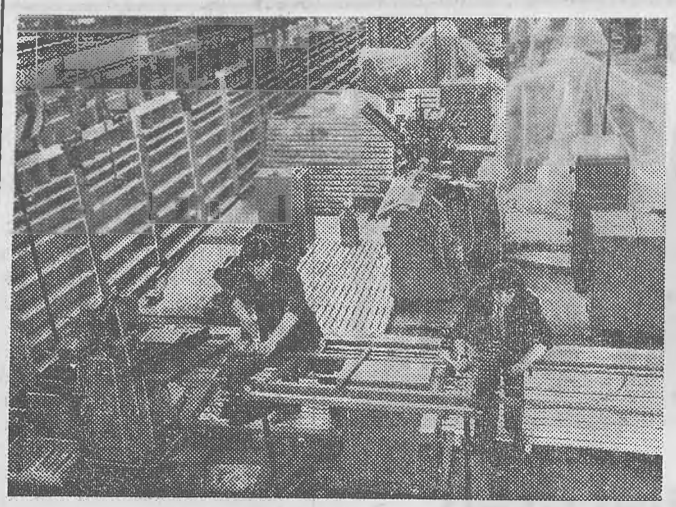

Az EVIG Villamos Kisgépgyárban befejezés előtt áll a 100 millió forintos beruházással épülő, törpemotort gyártó csarnok építése és berendezéseinek felszerelése. A tervek szerint november 7-én megkezdődik a próbatermelés. Mosógépekbe és más háztartási készülékekbe váló motorokat gyártanak majd itt. Képünkön: a szerelők beállítják az automata darabalóberendezést.

A szovjet Lunohod holdjáró és más újdonságok a Budapesti Nemzetközi Vásáron

A Szovjetunió, mint minden esztendőben, az idén is a nagy kiterjedésű pavilonban, valamint szabadtéren mutatja be korszerű ipari termékeit, tudományos-technikai berendezéseit a Budapesti Nemzetközi Vásáron.

A Szovjet Szocialista Köztársaságok fennállásának 50. évfordulóját ünnepelve, az ipari seregszemlén a legkülönbözőbb köztársaságokban készült termékek során — a többi között lakberendezési tárgyakat, elektromos háztartási gépeket, új típusú rádió- és tévékészülékeket, filmfelvevő- és fényképezőgépeket, textíliákat, mezőgazdasági gépeket — ismerhet meg a látogató.

Nyomon követhető majd a magyar—szovjet kereskedelmi-ipari kapcsolatok alakulása, a KGST keretén belül létrejött kooperációs együttműködés számos eredménye is. Bemutatják a Magyarországon kooperációban előállított tartozékokkal szerelt személygépkocsikat, a magyar, illetve szovjet—magyar közös tervek alapján készült orvosi, ipari, mezőgazdasági laboratóriumokat, elektronikus műszereket, valamint a világszínvonalat képviselő ISZKRA típusú elektronikus számítógépeket és a legújabb elektronikus vezérlésű forgácsológépeket.

Terv szerint a pavilon egy részében elsősorban azokat a termékeket állítják ki, amelyek a két ország munkamegosztása, kooperációja eredményeként születtek.

Külön említésre méltó érdekesség: bemutatják a Lunohod szovjet holdjáró, valamint az Osztankinói televíziós torony működő modelljét.

A kisiparosok nyugdíjjogosultsága

A kisiparosok nyugdíjjogosultságával kapcsolatos eljárásról adott tájékoztatást a Könnyűipari Minisztérium. A közlemény szerint a kisiparos nem az igénybejelentéssel, hanem csak a nyugdíj megállapításával válik nyugdíjassá. Nyugdíjat legkorábban a jogosultság beállításának napjától lehet megállapítani. A fennálló rendelkezések szerint a tízévi biztosítási idővel rendelkező és az öregségi nyugdíjra jogosító életkort betöltött kisiparosoknak az öregségi nyugdíjra jogosultsága azzal a nappal állt be, amelyen biztosítási kötelezettsége már megszűnt.

A nyugdíjbiztosítás kezdetére és megszűnésére vonatkozó rendelkezések szerint a nyugdíjbiztosításban a lehetséges legrövidebb megszakítási idő egy teljes naptári hónap.

Egy korábbi kormányhatározat a nyugdíjkorlátozás nélküli folyósítást csak olyan nyugdíjas részére tette lehetővé, aki javító-szolgáltató ipari tevékenységet működési engedély alapján folytat. Az iparigazolvány alapján javító-szolgáltató ipari tevékenységet folytató kisiparos öregségi nyugdíját szüneteltetni kellett. A SZOT rendelkezése ez év január 1-től egészen kivételesen indokolt egyedi esetben lehetővé teszi ugyan iparigazolvány alapján javító-szolgáltató ipari tevékenységet folytató nyugdíjas részére is a nyugdíj korlátozás nélküli folyósítását, ez azonban egyéni mentesség.

Rövidített idejű szakmunkásképzés érettségizetteknek

Háromezer középiskolát végzett fiatalt képeznek szakmunkássá rövidített időben — egy-két év alatt — a budapesti üzemek, vállalatok — közölték a Fővárosi Pályaválasztási Intézetnél. Összesen mintegy száz — ezen belül a lányoknak ötven — foglalkozási ágban nyílik lehetőségük valamilyen szakma elsajátítására. A középiskolát végzetteknek elsősorban olyan szakmákat javasolnak, amelyekben előfeltétel a magasabb fokú általános műveltség. A szakmunkásképző iskola úgynevezett „C" tagozatára azok jelentkezhetnek, akik a középiskola negyedik évfolyamát elvégezték, a szakma egészségügyi követelményeinek megfelelnek, és huszadik életévüket a felvétel naptári évében még nem töltik be. Kivételt képeznek azok a szakközépiskolások, akik végzettségük alapján szakmunkás munkakört tölthetnek be. A középiskolát végzettek szakmunkásképzésére az általános iskolásoktól eltérően nem jelentkezési lap kitöltésével, hanem a választott szakmát oktató iskolához benyújtott felvételi kérelem alapján vagy személyesen jelentkezhetnek. A felvétel június 20-tól augusztus 15-ig tart. Az iskola a jelentkezőkkel esetenként felvételi beszélgetést folytat. A felvételről az iskola igazgatója dönt a vállalat, illetve a munkáltató meghallgatásával.

A fiatalok elhelyezkedését, munkahelyi előmenetelét lényegesen megkönnyíti, hogy a budapesti vállalatok körülbelül kilencezer fiatalt képeznek ki különböző szaktanfolyamokon a következő tanévben.

Javult a termelékenység, növekedett az export

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 1972. első negyedévében iparunk termelése 3,7 százalékkal — az élelmiszeripar nélkül számítva pedig 3,4 százalékkal volt magasabb, mint az előző év hasonló időszakában. Az építőanyag-10, az élelmiszer- 7, a vegyipar 6, a kohászat 5, a gép- és a könnyűipar pedig 3—3 százalékkal termelt többet, mint egy évvel korábban.

Iparunk az év első negyedében 1 százalékkal kevesebb dolgozót foglalkoztatott, az egy foglalkoztatott dolgozóra jutó termelés pedig 4,7 százalékkal magasabb volt, mint tavaly. Az építőipar 14 százalékkal teljesített többet, mint egy évvel ezelőtt egy negyedév alatt.

Új termékekkel jelentkezik a Medicor

Pótolhatja-e az embert a gép a gyógyászat területén? Önállóan nem, de például az ápolónők fárasztó munkáját könnyítheti. Az idei BNV-n a Medicor Művek új betegmegőrző berendezéseket mutat be. A készülékek érdekessége, hogy nemcsak ellenőrzik a betegeket, hanem — amikor állapotukban bármi változást észlelnek — automatikusan riasztják is az orvosokat. A hazai orvostechnikai ipar kiállításán más újdonságok is szerepelnek: a szakemberek érdeklődésére tarthatnak számot a különféle légzésterápiás és ionizálóberendezések, a röntgengépek.

Az idén 400 típust gyártunk. Tavaly termékeink 35 százaléka új konstrukció volt, ezt az arányt tovább szeretnénk fokozni — mondta sajtótájékoztatóján dr. Martos István vezérigazgató-helyettes.

Dinamikusan — évi 10—12 százalékkal — fejlődik a Medicor Művek exportja. Jelenleg a termelés 80 százalékát exportálja, kétharmad részben szocialista országokba. Piacpolitikáját a közép- és hosszú távú szerződések határozzák meg, amelyek biztosítják a nagy sorozatok gyártását és az állandó műszaki fejlesztést. A vállalatra jelentős feladatok hárulnak a KGST-országok integrációjának megvalósításában. A jelenlegi kétoldalú szakosítási és kooperációs szerződéseket a komplex program jegyében fejlesztik és bővítik.

Nemrég alakult meg a Medunion, öt szocialista ország koordinációs szervezete. Az első közös üzletkötés már megtörtént: két komplett kórházat szállítottak Peruba. A fejlett tőkésországokban a vállalat a piaci munka árnyaltabb, összetettebb módszereit alkalmazza. Jelenleg három vegyes vállalata működik Svájcban és Angliában. Közülük például a londoni Medicharge Lid magyar világszabadalom alapján gyártja és értékesíti a cink-ezüst gombakkumulátorokat. Egy másik részvénytársaság ezek licenckereskedelmével foglalkozik.

Új gyógyászati világsiker

Új nemzetközi vállalkozás szervezeti felépítését határozták meg Budapesten az Intercooperation Külkereskedelmi Vállalat szervezésében magyar és amerikai szakemberek. A fibrinbioplast elnevezésű nagy jelentőségű magyar biokémiai találmány világméretű alkalmazásáról van szó, s a tervek szerint e szabadalom eladásával, továbbá a kísérletek irányításával, összehangolásával foglalkoznak majd. Két irodát létesítenek: az európai tevékenységet Amszterdamból, a dél-amerikait pedig Curacaóból irányítják. Különben ez a szabadalom már nemzetközi elismerést váltott ki. Hét nyugati országban bejelentették és elfogadták, s az európai kísérleti sebész társaság Amszterdamban most lezárult VII. kongresszusa is rendkívüli jelentőségűnek ítélte.

Dr. Gerendás Mihály Kossuth-díjas biokémikus szabadalma, a fibrinbioplast a szervezetbe beépíthető szövetpótló anyagok között egyedülálló tulajdonságokkal rendelkezik. A hiányzó részeket helyettesítő eddigi passzív fémek, műanyagok helyett, olyan anyag kerül a szükséges helyre, amely aktív tevékenységével mintegy katalizálja a szövetek regenerálódását, majd pedig felszívódik, és nyomtalanul eltűnik a szervezetben. Az orvostudomány számos területén kipróbálták már hazánkban ezt az anyagot, amely az emberi vérből készül. Külön érdekessége, hogy a felszívódás ideje, mértéke szabályozható különböző kémiai anyagokkal.

A munkásszállásokról tanácskozott a Fővárosi NEB

Ülésezett a Fővárosi Népi Ellenőrzési Bizottság. A részvevők megtárgyalták, hogy az 1969. évi vizsgálat óta milyen változások történtek a munkásszállások fenntartásában és működésében. A vizsgálat az Építésügyi és Városfejlesztési a Kohó- és Gépipari, a Könnyűipari, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi, a Belkereskedelmi Minisztérium és a Fővárosi Tanács felügyelete alá tartozó vállalatok és szövetkezetek 54 munkásszállására terjedt ki. Megállapították, hogy jelentős javulás következett be a betegszobák kialakításában, az egészségügyi ellátásban, a könyvtárhálózat fejlesztésében. Az elmúlt három évben a vállalati szakszervezeti bizottságok már többet foglalkoztak a munkásszállások problémáival, mint korábban. Azonban még gyakran megelégszenek a legszükségesebb intézkedések megtételével, s a fegyelmi határozatok hozatalánál nem mindig következetesek — mutattak rá a népi ellenőrök.

Hírek

Számítóközpont a könnyűiparnak

Keserű Jánosné könnyűipari miniszter ünnepélyesen felavatta a könnyűipar első nagy számítóközpontját. A csepeli Magyar Posztóban a könnyűipari Szervezési Intézet csaknem 40 millió forintos költséggel alakította ki a több egységből álló, nagy kapacitású szovjet gyártmányú számítóközpontot, amely 6—8 millió adat tárolására és másodpercenként 65 ezer művelet elvégzésére képes. Az idén már 10—15 vállalat és később valamennyi könnyűipari üzem munkáját könnyíti majd.

A román tannyelvű oktatást 25 éve vezették be hazánkban, és huszadszor rendeztek ballagási ünnepséget Gyulán, a Nicolae Balcescu Román Gimnáziumban. A kettős jubileum alkalmából Márk György, a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetségének elnöke elmondta, hogy a 18 érettségizett diák közül 16-an választják a pedagógiai pályát.

FELEMELIK a minimális nyugdíjakat Bulgáriában május 1-vel kezdődően a Bolgár Népköztársaság Államtanácsa rendeletének értelmében, és ugyancsak emelik a szakmai betegség vagy munkahelyi baleset miatt leszázalékoltak rokkantsági nyugdíját. A legalacsonyabb nyugdíjak esetében az emelés összege 10 százalék körül mozog.

Gyilkos vizek. Abel Wolman amerikai professzor véleménye szerint a vizek szennyeződése miatt évente tízmillió ember hal meg a világon, s mintegy félmilliárd megbetegszik.

A keresztes lovagok című lengyel játékfolmet, amelyet 1960-ban Hanryk Sienkiewicz azonos című regénye nyomán Aleksander Ford készített, mintegy 24 millióan nézték meg.

A LILLAFÜREDI vízesést ismét teljes pompájában csodálhatják a bükki kirándulóhely látogatói. Az utóbbi napokban lehullott bőséges csapadék lehetővé tette, hogy legalább mesterségesen, a Hámori-tóból szivattyúkkal átemelt vízzel, ismét működésbe helyezzék.

Dózsa György születésének 500. évfordulója tiszteletére új kiadvány jelent meg Szombathelyen. Derkovits Gyula Ezerötszáztizennégy című grafikai sorozatát adta ki a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsának központi könyvtára és a Vas megyei Népművelési Tanácsadó.

Konténerkikötő

Ünnepélyesen felavatták rendeltetésének a MAHART csepeli szabadkikötőjében kialakult új konténer rakodó teret. A MAHART az utóbbi időben erőteljesen fejlesztette a konténeres rakodás technológiáját. A csepeli szabadkikötőben az eddigi 35 tonna teljesítményű álló daruhoz, valamint a 25 tonna teherbírású targoncához most felállították és üzembe helyezték a 35 tonnás autódarut is, amelyet a Magyar Hajó- és Darugyár az NSZK-beli Mohr-céggel közös együttműködésben épített.

Az új emelő képes arra is, hogy 24 óra alatt 300 konténert emeljen meg. Vagyis a hajótérből öt perc alatt rak át 40 lábas konténert vasúti kocsiba.

Ilyen emelőrendszere még nem volt a csepeli szabadkikötőnek.

Zeeti HÍRADÓ

SAJTÓSZEMLE
Kiadja:
az Igazságügyi Minisztérium
Bv. Országos Parancsnoksága
Budapest V., Steindl
utca 8.
Szerkeszti:
a szerkesztő bizottság
Szikra Lapnyomda